

AIZKRAUKLES NOVADA ATTĪSTĪBAS PROGRAMMA 2021.–2028. GADAM

Stratēģiskā daļa

Saturs

<i>levads</i>	3
1. PAŠREIZĒJĀS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMA KOPSAVILKUMS	5
2. VIDĒJA TERMIŅA STRATĒGISKIE UZSTĀDĪJUMI	31
3. SASKAŅOTĪBA UN ATBILSTĪBA ATTĪSTĪBAS PLĀNOŠANAS DOKUMENTIEM	41

Levads

Aizkraukles novada Attīstības programma 2021.–2028. gadam (turpmāk tekstā arī Attīstības programma, AP) ir vidēja termiņa teritorijas attīstības plānošanas dokuments, kurā noteiktas vidēja termiņa prioritātes un pasākumu kopums Aizkraukles novada attīstības stratēģijā izvirzīto ilgtermiņa stratēģisko uzstādījumu īstenošanai. Attīstības programma ir pamats Aizkraukles novada pašvaldības rīcību un investīciju mērķtiecīgai plānošanai un visu veidu investīciju piesaistei.

Attīstības programmas izstrāde uzsākta, pamatojoties uz Aizkraukles novada domes 2020. gada 29. oktobra sēdes lēmumu Nr. 292 (protokols Nr. 27) "Par jaunveidojamā Aizkraukles novada Ilgtermiņa attīstības stratēģijas 2021.–2034. gadam un Attīstības programmas 2021.–2028. gadam izstrādes uzsākšanu".

Attīstības programmas izstrādi vadīja Aizkraukles novada pašvaldības attīstības plānošanas speciāliste Ilona Kāgane sadarbībā ar Aizkraukles, Jaunjelgavas, Kokneses, Neretas, Pļaviņu un Skrīveru novadu speciālistiem.

Attīstības programmas izstrāde veikta saskaņā ar Teritorijas attīstības plānošanas likumu (13.10.2011.), Ministru kabineta 14.10.2014. noteikumiem Nr. 628 "Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem" u.c. spēkā esošo Latvijas Republikas normatīvo aktu prasībām. Lai izpildītu Attīstības programmas izstrādes uzdevumus, kas noteikti Darba uzdevumā Aizkraukles novada Attīstības programmas izstrādei 2021.–2028. gadam, dokumenta izstrādē tika izmantotas šādas metodes:

- Attīstības programmas izstrādes laikā, lai noskaidrotu Aizkraukles novada iedzīvotāju un uzņēmēju viedokli par novada attīstības iespējām, problēmām un to iespējamiem risinājumiem, tika organizēta aptauja. Aptaujas anketu aizpildīja 590 respondenti;
- Attīstības programmas izstrādes laikā notika vairākas tematiskās darba grupas, kurās piedalījās gan pašvaldības speciālisti, gan novada iedzīvotāji. Tematisko darba grupu tēmas: Veselības aprūpe un sociālie jautājumi; ekonomiskā attīstība; izglītība, kultūra, sports; vides joma; telpiskās attīstības plānošana. Darba grupās dalībnieki diskutēja par katras jomas vajadzībām, iespējām, vienojās par nākotnes vīziju, identificēja nākotnes darbības izaicinājumus, problēmas un šķēršļus, ar kuriem var nākties sastapties, un piedāvāja risinājumus. Tematisko darba grupu un aptaujas rezultāti publicēti Aizkraukles novada mājaslapā un pieejami šeit: <http://www.aizkraukle.lv/lv/pasvaldiba/attistibas-planosanas-dokumenti/jaunizveidojama-novada-planosanas-dokumenti/>
- veikts jaunveidojamā Aizkraukles novada teritorijā ietilpstošo novadu (Aizkraukles, Jaunjelgavas, Kokneses, Neretas, Pļaviņu un Skrīveru novadu) Attīstības programmas Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas un Attīstības programmas, t.sk. Rīcības un Investīcijas plānu (arī aktualizēto redakciju) izvērtējums;
- veikta dažādu līmeņu attīstības plānošanas dokumentu analīze;

- veikta statistikas datu un publisko pārskatu apkopošana un analīze un sagatavots “Jaunveidojamā Aizkraukles novada pašreizējās situācijas raksturojums”.

Aizkraukles novada Attīstības programma sastāv no

- pašreizējās situācijas raksturojuma kopsavilkuma – “Kādi esam?” – esošie resursi, attīstības tendences, problēmas un izaugsmes resursi;
- stratēģiskās daļas – “Ko vēlamies sasniegt?” – prioritātes, rīcības virzieni, uzdevumi to īstenošanai;
- rīcības plāna un investīciju plāna – “Kā sasniegsim?”;
- attīstības programmas uzraudzības kārtības – īstenošanas uzraudzība un novērtēšana, uzraudzības un ziņojuma sagatavošanas periodiskums, uzraudzības rādītāji.

Saskaņā ar Vides pārraudzības valsts biroja 2021. gada 6. aprīļa lēmumu Nr. 4-02/25 stratēģijai netika piemērota stratēģiskās ietekmes uz vidi novērtējuma procedūra.

1. PAŠREIZĒJĀS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMA KOPSAVILKUMS

Jaunveidojamais Aizkraukles novads ir izveidots saskaņā ar 2020. gada 10. jūnijā pieņemto Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumu, apvienojot sešus līdzšinējos novadus – Aizkraukles, Jaunjelgavas, Kokneses, Neretas, Pļaviņu un Skrīveru novadus.

Par jaunā novada centru noteikta Aizkraukles pilsēta, kas ir reģionālas nozīmes attīstības centrs. Novadā ir 4 pilsētas – Aizkraukle, Jaunjelgava, Pļaviņas un Koknese (pilsētas tiesības ieguvusi no 2021. gada 1. jūlija) un 18 pagasti.

Jaunveidojamais Aizkraukles novads atrodas Latvijas vidienē (1. attēls), izvietojies abos Daugavas krastos.

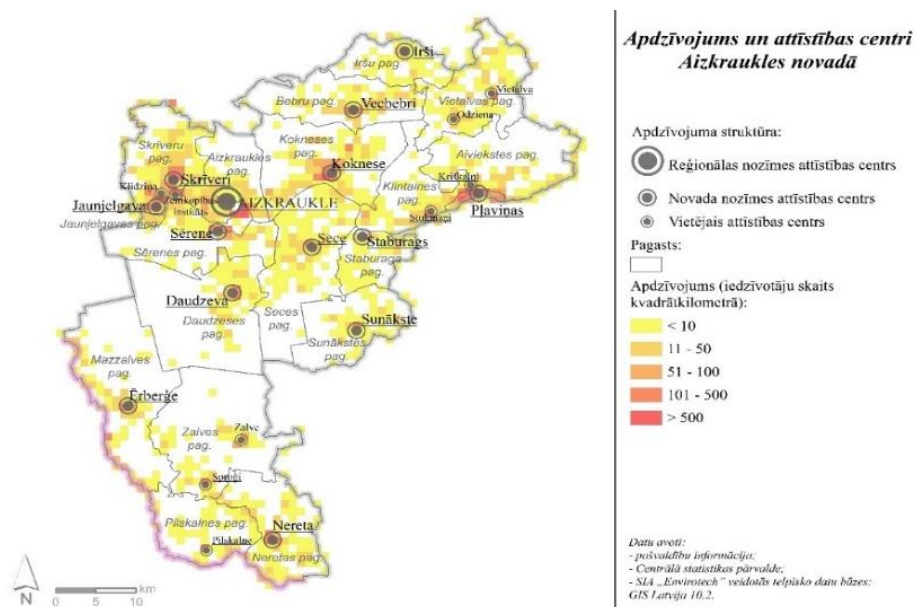
1. attēls. Jaunveidojamā Aizkraukles novada novietojums Latvijā (SIA "Baltkonsults")

Novadu raksturojoša informācija:

- attālums no Aizkraukles pilsētas līdz Rīgai – 90 km;
- administratīvais centrs – Aizkraukles pilsēta;
- novada teritorijas platība 2273 km²;
- novada iedzīvotāju skaits 2020. gada sākumā – 29 436.

Novada apdzīvojuma struktūra ir izteikti nevienmērīga – lielākā daļa iedzīvotāju koncentrējas ap Daugavu un lielajiem autoceļiem (2. attēls).

Pēc 2021. gada 1. jūlija jaunais Aizkraukles novads robežosies ar Bauskas, Ogres, Madonas, Jēkabpils novadiem un Lietuvas Republiku. Kultūrvēsturiski jaunais Aizkraukles novads atrodas Vidzemē un Sēlijā, saskaņā ar Latviešu vēsturisko zemju likumprojektu daļa Pļaviņu pilsētas un Aiviekstes pagasta atrodas Latgalē. Savukārt saskaņā ar plānošanas reģionu iedalījumu jaunais Aizkraukles novads ietilpst Zemgales plānošanas reģionā.

2. attēls. Jaunveidojamā Aizkraukles apdzīvojuma struktūra (SIA “Baltkonsults”)

DABAS VĒRTĪBAS UN VIDES KVALITĀTE

Vairāk nekā pusi jaunveidojamā novada teritorijas aizņem meža zeme (57 % jeb 130 402 ha), savukārt lauksaimniecībā izmantojamā zeme veido apmēram trešdaļu novada zemes resursu (29 % jeb 65 153 ha). 4 % no kopējās novada platības atrodas zem ūdeņiem. Purvi aizņem 2 % teritorijas, krūmājs – 2 %, savukārt zeme zem ēkām un pagalmiem veido apmēram 1 %.

Jaunveidojamais Aizkraukles novads ir bagāts ar mežiem, kas kopā veido 139 201,02 ha, no tiem 60 % ir valsts īpašumā.

Ūdeņi ir nozīmīgs Aizkraukles novada resurss, kuru izmanto elektroenerģijas ražošanai, tūrismam un rekreācijai, zivsaimniecībai un citām vajadzībām. Jaunveidojamā Aizkraukles novada teritorijā virszemes ūdens resursus veido upes, ezeri un mākslīgi veidotās ūdenstilpnes – Pļaviņu hidroelektrostacijas (HES) ūdenskrātuve, appludināti karjeri un vairāki dīķi. Jaunveidojamā Aizkraukles novadā virszemes ūdens resursi ir sadalīti starp Daugavas un Lielupes upju baseina apgabaliem. Vislielākā un nozīmīgākā novada upe ir Daugava, bet otra lielākā – Aiviekste. Novads ir bagāts arī ar ezeriem, tomēr kopumā novadā nav nevienas atbilstoši normatīvajiem aktiem iekārtotas peldvietas.

Jaunā Aizkraukles novada teritorijā atrodas vairākas mazās HES: Krievciema, Spridzēnu, Vēžu HES Pļaviņu novadā, Grīvnieku, Neretas un Ērberģes HES Neretas novadā un Gravas HES un Skrīveru HES Skrīveru novadā. Viena no lielākajām problēmām virszemes ūdeņu jomā ir Daugavas izmantošana hidroenerģijai, jo HES darbības rezultātā rodas ūdens līmeņa svārstības, kas ietekmē Daugavas un citu upju hidroloģisko režīmu, un tas savukārt rada problēmas tūrisma un rekreācijas uzņēmumu darbībai un piestātņu darbībai. Otra problēma ir krastu erozija visai Daugavas piekrastei, ko izraisa gan ūdenskrātuves līmeņa svārstības, gan dabīgie erozijas procesi. Daugavas piekrastes jautājumi – krastu nostiprināšana, piekrastes labiekārtošana un Daugavas izmantošana rekreācijai, labiekārtošanai, upju transportam – ir svarīgi novada kopējās attīstības perspektīvā.

Gan Daugavas, gan Lielupes upju baseina ūdensobjektus ietekmē komunālo saimniecību notekūdeņi, lauksaimniecības un mežsaimniecības notece, pārrobežu piesārņojuma pārnese un rūpnieciskie notekūdeņi.

Pazemes ūdeņu resursi Daugavas baseina apgabalā, salīdzinot ar pārējiem upju baseinu apgabaliem, ir vislielākie, un tie ir pietiekami ikgadējam pazemes ūdeņu patēriņam. Izmantošanai derīgie pazemes saldūdeņu resursi ir pietiekami novada iedzīvotāju nodrošināšanai ar dzeramo ūdeni, taču paaugstinātā dzelzs satura dēļ vietām nepieciešama to atdzelžošana.

Jaunveidojamā Aizkraukles novadā iespējama smilts, grants, māla, kūdras, kā arī dolomīta ieguve, tomēr ne visas atradnes tiek izmantotas.

Jaunveidojamais Aizkraukles novads ir bagāts ar dabas vērtībām – īpaši aizsargājamām dabas teritorijām (ĪADT), tajā atrodas 10 Eiropas nozīmes aizsargājamās dabas teritorijas *Natura 2000*, kā arī mikroliegumi un dažādi dabas pieminekļi – dendroloģiskie stādījumi, alejas,

dižkoki, ģeomorfoloģiskie dabas pieminekļi. Pareizi labiekārtojot dabas teritorijas un veidojot ekotūrisma takas, var vienlaikus attīstīt tūrisma uzņēmējdarbību, kā arī izglītēt cilvēkus par vides jautājumiem.

Jaunveidojamā Aizkraukles novadā atbilstoši Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu reģistram ir 6 piesārņotas un 78 potenciāli piesārņotas vietas. Tās ir jāapzina un jānovērtē piesārņojums, nepieciešamība pēc sanācijas un revitalizācijas vai arī, ja piesārņojums nav būtisks, jāizslēdz tās no reģistra, lai šīs teritorijas varētu attīstīt.

Gaisa kvalitāti ietekmē rūpnieciskie objekti, autoceļu transports, dzelzceļš, un siltumenerģijas avoti (katlumājas, privāto māju apkure).

Visā jaunā novada teritorijā notiek atkritumu apsaimniekošana un šķirošana. Sadzīves atkritumi tiek noglabāti poligonā "Dziļā vāda" vai apstrādāti tālākai pārstrādei, vai pārstrādāti Vidusdaugavas atkritumu apsaimniekošanas organizācijā (Vidusdaugavas SPAAO).

Aizkraukles novads ietilpst Vidusdaugavas atkritumu apsaimniekošanas reģionā. Visā jaunā novada teritorijā notiek atkritumu apsaimniekošana un šķirošana. Atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumus jaunajā novadā sniedz SIA "Vidusdaugavas SPAAO", SIA "Pļaviņu Komunālie pakalpojumi", SIA "Aizkraukles KUK", SIA "Ķilupe". Sadzīves atkritumi, kas nav piemēroti otrreizējai pārstrādei, tiek noglabāti SIA "Vidusdaugavas SPAAO" izveidotajā un apsaimniekotajā atkritumu poligonā "Dziļā vāda".

Trīs bijušie novadi ir izstrādājuši enerģētikas rīcības plānus: Aizkraukles novads 2018.–2025. gadam, Pļaviņu novads 2018.–2025. gadam un Jaunjelgavas novads 2018.–2025. gadam.

Klimata pārmaiņu mazināšanai galvenie īstenojamie rīcības virzieni ir pašvaldību ēku energoefektivitātes uzlabošana, ēku siltināšana, siltumapgādes sistēmu uzlabošana un klimatneitralitāte, ielu apgaismojuma nomaina un elektrotransporta ieviešana.

Pielāgošanās klimata pārmaiņām novadā tiek un tiks īstenota, ieviešot ar pretplūdu pasākumus, kā arī perspektīvā realizējot dažādus zaļās infrastruktūras projektus.

SOCIĀLĀS INFRASTRUKTŪRAS RAKSTUROJUMS

Izglītība un zinātne

Jaunveidojamā Aizkraukles novadā ir plaša un daudzveidīga izglītības iestāžu infrastruktūra.

Pirmsskolas izglītība tiek nodrošināta 17 izglītības iestādēs. Kopumā 2020./2021. m.g. pirmsskolas iestādēs mācījās 1451 bērns. Salīdzinot pirmsskolas vecuma bērnu skaitu un pirmsskolas izglītībā iesaistīto bērnu skaitu jaunveidojamā Aizkraukles novada esošajās pašvaldībās, 2020./2021. m.g. vislielākais PII iesaistīto bērnu īpatsvars ir Aizkraukles novadā.

Audzēkņu skaita prognozes tuvākajiem 3 mācību gadiem lielākajā daļā PII ir ar tendenci nedaudz samazināties, izņemot Skrīveru novadā, Neretas novada PII "Ziediņš", Mazzalves pamatskolas PII grupā, kur prognozēts pieaugums, savukārt visās pārējās Aizkraukles novada PII tas būs bez izmaiņām vai ar nelielu tendenci pieaugt.

2019. gadā jaunveidojamā Aizkraukles novada teritorijā bija 13 vispārējās izglītības iestādes, t.sk. 2 sākumskolas, 5 pamatskolas, 5 vidusskolas un 1 ģimnāzija. Skolu skaits laika posmā no 2015. līdz 2019. gadam samazinājies no 19 uz 13. Skolēnu skaita prognozes tuvākajiem 3 gadiem nevienā no skolām nav ar būtiskām izmaiņām, un netiek plānota skolu likvidācija.

Izglītības un zinātnes ministrijas noteiktajiem kritērijiem par minimālo skolēnu skaitu 10.–12. klasē 2020./2021. m.g. neatbilda Jaunjelgavas vidusskola (23 izglītojamie), Neretas Jāņa Jaunsudrabiņa vidusskola (38 izglītojamie), Pļaviņu

novada ģimnāzija, kura atrodas tuvu noteiktajam rādītājam (41 izglītojamais).

Esošo novadu ietvaros ir atšķirīga situācija skolēnu pārvadājumos ārpus pilsētām: Jaunjelgavas novadā un divos pagastos Neretas novadā tos nodrošina pašvaldība, pārējos – pakalpojumu sniedzēji (AS "CATA", SIA "Jēkabpils autobusu parks"), Aizkraukles, Kokneses un Pļaviņu novadā (ģimnāzijas skolēniem) pašvaldība apmaksā ceļa izdevumus. Nepieciešams grafisks skolēnu pārvadājumu attēlojums kartē, lai maršrutus nākotnē optimizētu.

Apvienotajā Aizkraukles novadā profesionālo izglītību nodrošina Ogres tehnikuma programmu īstenošanas vieta Vecbebros, kur iespējams apgūt profesionālās tālākizglītības programmas biškopībā un lauksaimniecībā, kā arī profesionālās pilnveides un neformālās izglītības programmas.

Aizkraukles profesionālajā vidusskolā ir iespējams apgūt vidējās izglītības un arodizglītības programmas ēdināšanas, metālapstrādes un koka izstrādājumu izgatavošanas specialitātēs, kā arī tālākizglītības un ārpusformālās izglītības programmas.

Kokneses pamatskola – attīstības centrs piedāvā arodizglītības programmas kokizstrādājumu izgatavošanā un ēdināšanas pakalpojumos (uzņemšana ar speciālo pamatizglītību).

Jaunveidojamā Aizkraukles novadā pieejamas daudzveidīgas profesionālās izglītības iespējas (māksla, mūzika, sports), ko nodrošina 9 izglītības iestādes vai to filiāles.

Interesešu izglītības programmas tiek īstenotas profesionālās izglītības mācību iestādēs, dažādas nodarbības pieejamas vispārizglītojošās mācību iestādēs, bet īpaša loma ir Aizkraukles interesešu izglītības centram (AIIC), kas nodrošina kvalitatīvu, daudzveidīgu interesešu un neformālās izglītības pieejamību ikvienam Aizkraukles novada iedzīvotājam mūža garumā neatkarīgi no cilvēka vecuma un iepriekš iegūtās izglītības.

Pieaugušo izglītošana mūža garumā ne tikai palīdz iedzīvotājiem personības izaugsmē un pašrealizācijā, bet ir arī kā prevencijas pasākums, kas nodrošina lielākas izredzes mainīgajos darba tirgus apstākļos.

Skrīveros darbojas Zemkopības institūts, kas ir LLU zinātnes prorektora pārraudzībā esoša struktūrvienība. Tajā tiek veikti zinātniskie pētījumi, selekcionēti daudzgadīgie zālaugi un sagatavotas jaunāko šķirņu augstākās kategorijas sēklas, pārbaudītas laukaugu šķirņu saimnieciskās īpašības konvencionālajā un bioloģiskajā lauksaimniecībā; saskaņā ar LLU doktorantūras programmu tiek izglītoti jaunie zinātnieki. Institūtā notiek zemnieku un citu lauksaimniecības speciālistu izglītošana, popularizētas zinātņu atziņas, tiek veiktas augšņu un augu analīzes. Iespējas zinātnes attīstībai ārpus lielajām pilsētām piesaista augsti kvalificētus zinātniekus un veicina pašvaldību attīstību.

Kopumā jaunveidojamā Aizkraukles novadā izglītības pakalpojumi pieejami tuvu iedzīvotāju dzīvesvietām, izglītības iestādēs darbojas kvalificēti un radoši pedagogi, skolām ir laba

sadarbība ar Izglītības pārvaldi un veiksmīgi tiek nodrošināts metodiskais darbs, ir zema personāla mainība, ieviesta kompetenču izglītības pieeja, ir laba sadarbība ar audzēkņu vecākiem. Vērojams audzēkņu skaita pieaugums PII. Sporta treneru vidū notiek veiksmīga paaudžu nomaiņa, un ir optimizēta sporta veidu pieejamība. Ir labas iestrādes pieaugušo izglītības attīstībai.

Jaunveidojamā novadā ir iespējas izveidot reģionālas nozīmes ģimnāziju, nepieciešams nodrošināt vakara un neklātienas izglītības programmas.

Izglītības jomas attīstību kavējoši faktori, kuriem nākotnē jāpievērš lielāka uzmanība, ir iedzīvotāju skaita un līdz ar to arī skolēnu skaita samazināšanās, nepieciešami izglītības iestāžu infrastruktūras uzlabojumi, t.sk. PII ārtelpā, jauna inventāra un mācību līdzekļu iegāde gan skolās, gan PII, IKT nodrošinājums, jāpalielina atbalsts mūžizglītībai. Sporta skolai nepieciešams attīstīt infrastruktūru vieglatlētikas treniņiem telpās. Īpaša uzmanība jāpievērš pedagogu novecošanās tendencēm un jauno pedagogu motivēšanai uzsākt darbu izglītības iestādēs.

Jaunveidojamā Aizkraukles novada pašvaldības izaicinājums nākotnē būs izglītības kvalitātes paaugstināšana, pedagogu paaudžu nomaiņas vadīšana, atbalsta programmas jauno pedagogu piesaistei, kā arī, iespējams, izglītības pakalpojumu turpmāka optimizācija.

Veselības aprūpe

Visās jaunveidojamā Aizkraukles novada pašvaldībās ir nodrošināta **veselības aprūpes** pieejamība. Kopumā visā teritorijā 2021. gada sākumā darbojas 19 ģimenes ārstu prakses.

Pieejami 17 aptieku pakalpojumi, no tām 5 izvietotas Aizkraukles pilsētā (aptieku izvietojums skatāms 23. attēlā (Farmaceitiskās darbības uzņēmumu reģistra dati 15.01.2021.)).

Laboratorijas pakalpojumi pieejami tikai Aizkraukles slimnīcā. No 2020. gada 11. decembra Aizkrauklē sāka darboties Covid-19 analīžu nodošanas punkts.

Neatliekamo medicīnisko palīdzību (NMP) novadā koordinē Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta Zemgales reģionālais centrs, kurš atrodas Jelgavā, bet jaunveidojamā Aizkraukles novadā NMP brigādes izvietotas Aizkrauklē, Pļaviņās, Neretā un Jaunjelgavā.

Jaunveidojamā Aizkraukles novadā darbojas viena pirmā līmeņa ārstniecības iestāde – SIA “Aizkraukles slimnīca” (turpmāk – Slimnīca). Slimnīcas pakalpojumus izmanto gan Aizkraukles novada, gan citu novadu iedzīvotāji.

Veterinārmedicīnas pakalpojumi pieejami Aizkraukles pilsētā un novadā, Skrīveros, Neretas, Kokneses un Pļaviņu novados, kopumā reģistrētas 18 juridiskas personas – veterinārmedicīnisko pakalpojumu sniedzēji, darbojas 4 licencētas veterinārās aptiekas, no tām divas Aizkrauklē un divas Pļaviņās.

Visos jauno Aizkraukles novadu veidojošos novados, izņemot Neretas novadu, 2017. gadā uzsākti Eiropas Sociālā fonda projekti veselības veicināšanas jomā ar mērķi uzlabot pieejamību **veselības veicināšanas** un slimību profilakses pakalpojumiem, ietverot lekcijas, konsultācijas, praktiskas nodarbības, sporta aktivitātes, garīgās veselības uzlabošanas praktikumus, meistarklases u.c. aktivitātes. Plānotais projektu īstenošanas laiks bija 2019. gada beigās, bet ir piešķirts papildu finansējums un projektu īstenošanas termiņš pagarināts līdz 2023. gadam. Covid-19 pandēmijas radīto ierobežojumu dēļ nepieciešama aktivitāšu pārplānošana.

Īstenoti arī citi ar veselības veicināšanu saistīti pasākumi, uzstādīti āra trenāžieri, ierīkoti publiski pieejami sporta laukumi.

Veselības aprūpes pakalpojumi ir pieejami visā jaunveidojamā Aizkraukles novada teritorijā, tomēr ir izteikta to koncentrēšanās lielākajos centros atbilstoši nevienmērīgajai apdzīvojuma struktūrai. Pašvaldībām nav atbildības veselības jomā, un tās nav šo pakalpojumu sniedzēji, izņemot SIA “Aizkraukles slimnīca”, un to rīcībā nav statistikas novadu griezumā, informācijas par jomas vajadzībām, kā arī ilgtermiņa redzējuma.

Veselības jomas koordinēšanai pašvaldībā nepieciešams speciālists, situācijas apzināšanai un veselības aprūpes pakalpojumu pieejamības veicināšanai un sabiedrības izglītošanai izstrādājams plānošanas dokuments. Nepieciešama lielāka pašvaldību kapacitāte veselības pratības un veselības veicināšanas jomā, uzlabojot iedzīvotāju attieksmi pret savu veselību, infrastruktūras pilnveidošanā aktivitātēm ārtelpā, kā

arī atbalsts veselības aprūpes pakalpojumu sniedzējiem. Jāattīsta sadarbība ar NVO un uzņēmējiem pakalpojumu sniegšanā un piedāvājuma pilnveidošanā. Jāpalielina ieguldījumi SIA “Aizkraukles slimnīca” attīstībā, nodrošinot plašāku pakalpojumu klāstu augstā kvalitātē tuvāk dzīvesvietai. Attālākās vietās jāatbalsta speciālistu izbraukuma pieņemšanas, piedāvājot atbilstošu infrastruktūru un transporta risinājumus. Jāveido programma jaunu speciālistu piesaistei, lai nodrošinātu sekmīgu primārās aprūpes ārstu paaudžu nomaiņu.

SIA “Aizkraukles slimnīca” ir iestāde ar ilggadēju pieredzi stacionāro un sekundāro ambulatoro pakalpojumu sniegšanas jomā, tajā pieejama moderna, mūsdienīga aparatūra un tehnoloģijas diagnostisko izmeklējumu nodrošināšanai, veikti nozīmīgi ieguldījumi infrastruktūrā, ir plašas iespējas jaunu pakalpojumu ieviešanā un sadarbībā ar citām ārstniecības iestādēm, tomēr attīstību kavē neskaidra veselības aprūpes sistēmas virzība un politika ilgtermiņā, demogrāfiskie procesi un iedzīvotāju zemā maksātspēja, ārstniecības personāla novecošana, problēmas jaunu speciālistu piesaistē, nepietiekami finanšu līdzekļi kapitālieguldījumiem.

Mērķtiecīgai veselības veicināšanas plānošanai nepieciešams izstrādāt jaunā novada sabiedrības veselības veicināšanas stratēģiju.

Sociālā drošība un palīdzība

Jaunveidojamā Aizkraukles novadā **sociālo palīdzību un sociālos pakalpojumus** nodrošina 6 pašvaldību sociālie dienesti un 8 to struktūrvienības, 2 sociālās aprūpes centri, kā arī "Latvijas Samariešu apvienība" un biedrība "Sarkanais Krusts". Sociālie dienesti atrodas novadu administratīvajos centros, bet sociālo dienestu speciālisti darbojas visos pagastos. Sociālo dienestu darbinieku skaits un specializācija katrā novadā ir ļoti atšķirīgi.

Ilgstošu sociālo aprūpi un rehabilitāciju institūcijā pieaugušām personām jaunveidojamā Aizkraukles novada teritorijā nodrošina trīs sociālās aprūpes centri (SAC) un pieaugušo sociālās aprūpes nodaļa Kokneses novada ģimenes atbalsta centrā "Dzeguzīte".

Neretas novada Mazzalves pagastā atrodas Valsts sociālās aprūpes centra "Latgale" filiāle "Mēmele", kas ir Labklājības ministrijas pakļautībā esoša tiešās pārvaldes iestāde.

Dienas aprūpes centru pakalpojumus jaunveidojamā Aizkraukles novada teritorijā sniedz Jaunjelgavas novada Sociālā dienesta Dienas centrs (Jaunjelgavā, Secē un Daudzevā), Pļaviņu novada dienas aprūpes centrs, Skrīveru dienas aprūpes centrs un Kokneses Ģimenes atbalsta dienas centrs.

Zemgales plānošanas reģions no 2015. gada 1. jūlija līdz 2023. gada 31. decembrim īsteno projektu "Atver sirdi Zemgalē!" (projekta Nr. 9.2.2.1./15/l/001) jeb Deinstitutionalizācijas projektu, kura mērķis ir Zemgales reģionā palielināt ģimeniskai videi pietuvinātu un sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu pieejamību dzīvesvietā personām ar invaliditāti un bērniem.

Projekta partneri ir piecas jaunveidojamā Aizkraukles novada pašvaldības, tajā nav iesaistījies Jaunjelgavas novads.

Visos novados nodrošināta sociālā palīdzība ar mērķi sniegt materiālu atbalstu krīzes situācijā nonākušām trūcīgām ģimenēm (personām), lai apmierinātu to pamatvajadzības un veicinātu darbaspējīgo personu līdzdarbību savas situācijas uzlabošanā.

Kopumā Sociālo dienestu un sociālās aprūpes pakalpojumi pieejami visā jaunveidojamā Aizkraukles novada teritorijā, to piedāvājums teritoriāli gan ir atšķirīgs. Ir atšķirības gan pakalpojumu klāstā (dažādi pabalstu un atbalsta veidi), gan cenās aprūpes iestādēs un šo iestāžu kvalitātē. Nākotnē šīs jomas lielākais izaicinājums būs sabiedrības novecošanās un ar to saistītie procesi, lielāko uzmanību veltot senioru paaudzei. Būtiska loma būs sabiedrības motivēšanai uzņemties atbildību, aizspriedumu mazināšanai un zināšanu pilnveidošanai, preventīviem pasākumiem un sadarbībai starp institūciju līmenī, brīvprātīgo iniciatīvu veicināšanai.

Inovatīvu metožu un risinājumu ieviešana, mobilo pakalpojumu pilnveidošana, jaunu speciālistu piesaiste, prioritāšu un rīcību plānošana ilgtermiņā būs pamats vienlīdzīgu iespēju nodrošināšanai visiem novada iedzīvotājiem. Nepieciešama savlaicīga turpmāko darbību un atbalsta plānošana pēc projekta "Atver sirdi Zemgalē!" beigām.

Apvienotajā Aizkraukles novadā bērna vai citas rīcībnespējīgas personas tiesību un tiesisko interešu aizsardzību nodrošina visu 6 novadu pašvaldību izveidotas **bāriņtiesas**.

Bāriņtiesu noslodze saistāma ar katras vietas īpatnībām, iedzīvotāju dažādo attieksmi pret problēmu risināšanas veidiem. Nereti bērnu vecāki nav gatavi savstarpēji komunicēt, ir daudz šķirto ģimeņu, vecāki strādā ārvalstīs un bērnus aprūpē vecvecāki, bērniem nav emocionālās saiknes ar vecākiem. Jaunās ģimenes nav gatavas pastāvīgai dzīvei. Problēmu lokā ir arī pusaudžu atkarību problēmas, nekontrolēta ielu dzīve.

Kā risinājumi iespējami izglītojoši pasākumi vecākiem, t.sk. iesaistot NVO, vecāku “patruļu” izveide, ģimenes dienas centra modeļa “seniori – bērni” izveide, pusaudžu resursu centra izveide, atbalsta jeb mentoru ģimeņu sistēmas izveide. Jāveicina bērnu psihologu un psihiatru pieejamība.

Pēc novadu apvienošanas plānots izveidot vienotu Aizkraukles novada bāriņtiesu, optimizējot līdzšinējo struktūrvienību darbu.

Notiek situācijas apzināšana **vides pieejamībā** novadu publiskajos objektos, tiek organizēta anketēšana, pieejami apkopojumi par Aizkraukles un Skrīveru novadiem. Dažādu realizēto projektu ietvaros veikta atsevišķu objektu vides pieejamības uzlabošana.

Kopumā jaunveidojamā Aizkraukles novadā ir ļoti labas iestrādes **Jaunatnes politikas** īstenošanā, bet tā nav atsevišķi definēta joma pašvaldībās un nav vienota skatījuma par to, kādas jomas pakļautībā noteikt jaunatnes lietas, turklāt ne visās pašvaldībās ir izstrādāti jaunatnes politikas plānošanas dokumenti. Jaunatnes jomas attīstīšanai netiek noteikts

budžets (algām jaunatnes jomas darbiniekiem, līdzekļi telpu uzturēšanai, pasākumu organizēšanai, transportam, u.c.), ir lielas atšķirības jaunatnes speciālistu noslodzē, atalgojumā un veicamajos pienākumos. Trūkst speciālistu ar atbilstošu kvalifikāciju.

Telpas jauniešu brīvā laika pavadīšanai novados atšķiras – no labiekārtotas daudzstāvu ēkas jeb jauniešu centra līdz nelielām istabām, kur nav iespējams veikt kvalitatīvu darbu ar jauniešiem, kā arī jauniešiem nav vietas, kur drošā vidē uzturēties un īstenot savas iniciatīvas.

Pārsvārā jaunatnes joma koncentrējas lielākajos centros un attālākajos pagastos nav attīstīta. Nepieciešama brīvprātīgā darba attīstīšana un atzīšana visos novados, jauniešu līdzdalības veicināšana. Vērojams arī pašu jauniešu iniciatīvas trūkums un pasivitāte iesaistīties pasākumos, aktivitātēs.

Jaunveidojamā Aizkraukles novadā jāpievērš uzmanība jaunatnes jomas sakārtošanai – jāizstrādā vienota stratēģija, jānosaka vieta un forma pašvaldības struktūrā, paredzot līdzekļus budžetā jomas attīstībai, jāstiprina darbinieku kapacitāte un profesionālā pilnveide.

Bērnu un ģimenes politikas jomā nepieciešams apzināt situāciju visās jauno Aizkraukles novadu veidojošajās pašvaldībās un jāizveido vienota atbalsta sistēma ģimenēm.

Kultūrvide un sports

Jaunveidojamā Aizkraukles novada teritorijā pēc Nacionālās kultūras mantojuma pārvaldes datiem atrodas 78 **kultūras pieminekļi**, no tiem 61 valsts nozīmes un 17 vietējie – sadalījumā pa kultūras pieminekļu tipiem jaunveidojamā Aizkraukles novada teritorijā visvairāk ir arheoloģijas (senkapi, pilskalni, skanstis) un arhitektūras pieminekļu, ir arī viens pilsētbūvniecības piemineklis – Jaunjelgavas pilsētas vēsturiskais centrs, un divi industriālie kultūras pieminekļi – Mūra tilts pār Vesetas upi Pļaviņu novadā un Strūves ģeodēziskā loka punkts “Bristene” ar lauka observatoriju. Skrīveros atrodas vietējas nozīmes vēstures piemineklis – ūdensdzirnavas ar vilnas pārstrādes iekārtu. Ne vien novadu, bet visas Latvijas un vēl plašākā mērogā pazīstami tādi arhitektūras pieminekļi kā Aizkraukles, Ērberģes, Pļaviņu, Gostiņu luterāņu baznīcas, Vecmēmeles, Neretas, Vecbebru, Iršu, Odzianas un Stukmaņu muižu apbūve, Kokneses pilsdrupas. Visi mākslas kultūras pieminekļi atrodas Neretas novadā, starp tiem ir ērģeles, vitrāžas, cilnis fasādē, kapa plāksne – piemineklis V. Efernam Neretas luterāņu baznīcā, kancele un tās gleznojumi, ērģeļu luktu gleznojumi Ērberģes luterāņu baznīcā.

Nozīmīga vieta novadu kultūrvēsturiskajā mantojumā ir rakstnieku J. Jaunsudrabiņa un A. Upīša, gleznotāja A. Štrāla, komponista P. Barisona, valodnieka J. Endzelīna, tēlnieka V. Jākobsona dzimtajām vietām un radītajām kultūras vērtībām.

Bagātais kultūras un vēstures mantojums, paaudzēs veidotas un uzturētas kultūras dzīves tradīcijas ir pamats nākotnes sabiedrības attīstībai, tāpēc kultūrvēsturisko vērtību

saglabāšana un tradīciju turpināšana ir ļoti nozīmīga gan ekonomikas izaugsmei, sekmējot jaunu uzņēmumu un darbavietu radīšanu, gan sabiedrībai kopumā, nodrošinot garīgo vērtību stiprināšanu, sakoptu un pievilcīgu dzīves vidi un attīstot tūrisma infrastruktūru un kultūrvietas.

Pašvaldības funkcijas **kultūras darba organizēšanā**, tradicionālo kultūras vērtību saglabāšanā, tautas jaunrades un sabiedriskās rošības, kultūras un mākslas politikas realizēšanā apvienotajā Aizkraukles novadā īsteno 16 dažādu nosaukumu kultūras iestādes – kultūras centri, kultūras nami, klubi, saietu nami, tautas nami, 5 kultūrvietas (kultūras darba organizatori) un 4 muzeji.

Katrā novadā kultūras darba organizēšana un koordinēšana tiek veikta atšķirīgi. Visos novados ir plašs amatiermākslas kolektīvu piedāvājums, kolektīvu skaits pēdējo piecu gadu laikā nav būtiski mainījies, bet dalībnieku skaitam ir tendence pieaugt.

Kultūras norisēm plaši tiek izmantota arī cita pašvaldības infrastruktūra (estrādes, pagastu pārvaldes, sporta halles, stadioni, muzeji, dārzi un parki, pilsdrupas u.c.) un vietas brīvā dabā.

Kultūrvides veidošanā un kultūras pasākumu pieejamībā sava vieta ir arī baznīcām, kuras ir gan nozīmīgi arhitektūras pieminekļi ar mākslas vērtībām, gan kultūras pasākumu (koncerti, izstādes u.c.) norises vietas.

Aizkraukles pilsētas **bibliotēka** veic reģiona galvenās bibliotēkas funkcijas (Aizkraukles, Jaunjelgavas, Kokneses,

Pļaviņu, Skrīveru novadu pašvaldības). Neretas novada bibliotēkām ir laba metodiskā vadība un atbalsts no Jēkabpils bibliotēkas. Visos sešos novados ir attīstīts bibliotēku tīkls – 26 bibliotēkas, labs bibliotēku tiešo un attālināto pakalpojumu un resursu pieejamības nodrošinājums.

Visas publiskās bibliotēkas ir akreditētas. Pieejams daudzveidīgs grāmatu un citu izdevumu krājums, visās bibliotēkās ir pieejams interneta pieslēgums, labs datortehnikas nodrošinājums darbiniekiem.

Izveidots Aizkraukles reģiona publisko un skolu bibliotēku kopkatalogs, kurā nepieciešams iekļaut arī Neretas novada bibliotēku krājumu.

Atsevišķas bibliotēkas nodrošina VPVKAC pakalpojumus. Izveidojušās labas pasākumu tradīcijas un sadarbība ar citām iestādēm – skolām, tūrisma informācijas punktiem, kultūras namiem.

Latvijas Nacionālās bibliotēkas Kompetenču attīstības centrs nodrošina Bibliotekāru profesionālās pilnveides iespējas.

Attīstītais bibliotēku tīkls nodrošina iedzīvotājiem pakalpojumu pieejamību iespējami tuvu dzīvesvietai, un bibliotēkas pilda kultūrvietu funkcijas, organizējot pasākumus un radot socializēšanās iespējas. Bibliotēku darbiniekiem ir plašas zināšanas, tomēr zemā atalgojuma dēļ trūkst speciālistu, izteikta arī personāla novecošanās un motivācijas trūkums, jaunu speciālistu piesaistes problēmas. Bibliotēkām ir atšķirīgs finansējums tālākizglītības kursiem, un tas ierobežo bibliotekāru profesionālo pilnveidi un konkurētspēju, jaunu kompetenču iegūvi.

Bibliotēkām nepieciešama infrastruktūras, īpaši apmeklētāju datoru, atjaunošana, bibliotekāru nodrošinājums ar viedierīcēm, jaudīgāks interneta pieslēgums, vienotas tehniskās apkalpošanas sistēmas izveide. Daļā bibliotēku telpas neatbilst vides pieejamības prasībām.

Iedzīvotāju skaita samazināšanās rada jaunus izaicinājumus un nepieciešamību meklēt inovatīvus risinājumus, piemēram, mobilo bibliotēku izveidi.

Jaunveidojamā Aizkraukles novadā darbojas četri pašvaldības **muzeji**, kā arī četri citi muzeji – Latvenergo koncerna Enerģētikas muzeja ekspozīcija Pļaviņu HES, A. Upīša memoriālmāja – specializēts muzejs Skrīveros, Latvijas Biškopības vēstures muzejs un P. Grauduļa muzejs “Daiļamatnieka Sēta” Jaunjelgavā.

Novadu muzeji ir akreditēti, un tie ir Muzeju apvienības biedri. Muzejiem ir izstrādātas attīstības programmas.

Novados tiek organizēti **tradicionālie pasākumi** – gadskārtu svētki, novadu un pagastu svētki, valsts svētki, kapusvētki, amatierkolektīvu pasākumi, senioru pasākumi, Dzejas dienas, Mātes un Tēva dienas, Bērnu svētki, iesaiste Muzeju nakts un citos pasākumos valsts mērogā u.c.

Jaunveidojamā Aizkraukles novada teritorijā izveidojušās spēcīgas tradīcijas un ir bagāts kultūrvēsturiskais mantojums. Ir saglabājušās tradīcijas koordinēti strādāt Dziesmu un deju svētku procesa nepārtrauktības nodrošināšanā, notiek visu 6 novadu kultūras darba koordinācijas sanāksmes, Tautas mākslas kolektīvu skates notiek saskaņoti visā apvienotā

Aizkraukles novada teritorijā. Dziesmusvētku repertuāra apguvi koordinē kopīgi virsvadītāji.

Veiksmīgi norit sadarbība ar citām iestādēm katra novada ietvaros, pagastos īpaši laba sadarbība kultūras, sporta un tūrisma speciālistiem, cieša sadarbība starp visiem novadiem pasākumu īstenošanā, tomēr nepieciešams izveidot koordinējošu institūciju un metodiskā atbalsta mehānismu, lai nodrošinātu gan pasākumu plānošanu un mārketingu, gan mērķauditorijas izpēti un piedāvājuma dažādošanu, kultūrvēsturisko novadu identitātes saglabāšanu.

Vairākos novados ir atjaunota kultūras infrastruktūra, arī estrādes, veiksmīgi tiek piesaistīti līdzekļi VKKF projektu konkursos, tomēr šajā jomā trūkst atbalsta un kapacitātes projektu līdzekļu piesaistei un ir vēl daudz darāmā – kultūras namiem Jaunjelgavā, Sērenē un Aizkraukles pagastā, kā arī brīvdabas estrādēm Jaunjelgavā, Staburaga pagasta Vīgantes parkā, Seces pagastā nepieciešama pārbūve, Sunākstē jāatjauno deju laukums. Kokneses parkā nepieciešams izveidot estrādi, visā jaunajā novadā jāatjauno kultūras iestāžu materiāli tehniskā bāze, jāievieš modernās tehnoloģijas. Nepieciešams izvērtēt iespējas mazākās apdzīvotās vietās veidot multifunkcionālus centrus, lai samazinātu infrastruktūras uzturēšanas izmaksas.

Būtiska nākotnē būs nozares speciālistu paaudžu maiņa, jaunu speciālistu piesaiste, kapacitātes paaugstināšana un konkurētspējīga atalgojuma nodrošināšana.

Kultūrvides attīstību ietekmēs Covid-19 pandēmijas sekas, kas mainīs sabiedrības paradumus un amatiermākslas procesus. Sabiedrībā vērojams pieprasījums pēc pasākumiem, kuros gūt

pieredzi, nevis tikai pasīvi vērot. Kultūras darba organizācijām būs izaicinājums mainīties un pilnveidoties.

Jaunveidojamā Aizkraukles novada teritorijā ir daudzveidīgas iespējas nodarboties ar **sportu** gan jebkuram iedzīvotājam, gan augsta līmeņa sportistiem, kā arī sacensību rīkošanai.

Aizkraukles novada Sporta skolā mācības notiek 2 izglītības programmās, kurās iespējams apgūt 9 sporta veidus – vieglatlētika, volejbols, handbols, basketbols, florbols, brīvā cīņa, biatlons, distanču slēpošana un orientēšanās sports. Sporta skolā uz deleģējuma līguma pamata mācību treniņu grupās mācās audzēkņi no visām apvienojamā Aizkraukles novada pašvaldībām.

Novados ir laba sporta infrastruktūra gan telpās, gan ārtelpā, tiek organizēta aktīva sporta dzīve gan sportistiem, gan iedzīvotājiem, liela daļa sporta infrastruktūras pieejama izmantošanai bez maksas. Attīstīts plašs sadarbības partneru loks (uzņēmēji, NVO, pašvaldība, sporta entuziasti u.c.), stabils sponsoru atbalsts ilgtermiņā, kas balstās uz lokālpatriotismu.

Par sporta aktivitātēm tiek nodrošināta informācija gan pašvaldību mājaslapās, gan vietējos plašsaziņas līdzekļos, tomēr šie uzdevumi būtu jāpārvirza no sporta organizatoriem uz mārketinga, reklāmas un sabiedrisko attiecību speciālistiem.

Vērojama specializācija konkrētu sporta veidu attīstībā un koncentrēšanās lielākajos centros, kas samazina to pieejamību un daudzveidību audzēkņiem no attālākām vietām. Bērnu un jauniešu iesaisti sportā kavē audzēkņu noslodze vispārīgā izglītībā skolās, arī pašmotivācijas un disciplīnas trūkums, vecāku nepietiekama atbildība par treniņu un

sacensību apmeklējumu, nepietiekams bezmaksas nodarbību piedāvājums. Augstu sasniegumu nodrošināšanai pietrūkst audzēkņu pēctecības, kvalificētu treneru un atbilstoša finansējuma sportistu augošo vajadzību apmierināšanai. Sporta infrastruktūras un inventāra atjaunošana un modernizēšana uzlabos sportošanas kvalitāti.

Nepieciešama pieejamo sporta veidu piedāvājuma dažādošana, jaunu sporta klubu un organizāciju veidošana. Iedzīvotāju vidū nepieciešami izglītojoši pasākumi par sporta nozīmi veselības uzlabošanā un sevis pilnveidošanā, motivēšanā aktīvam dzīvesveidam. Uzmanība jāpievērš visu iedzīvotāju grupu iespējām sportot un piedalīties pasākumos, arī senioriem un cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, jāattīsta sporta veterānu kustība. Plašāk nepieciešams izmantot ūdeņu resursus, attīstot ūdens sporta veidus.

Līdzīgi kā kultūras jomu, arī sportu var ietekmēt Covid-19 pandēmijas sekas, mainot sabiedrības paradumus.

UZŅĒMĒJDARBĪBA

Jaunveidojamā Aizkraukles novada teritorijā ir vērojamas lielas sociāli ekonomiskās atšķirības starp novada centru, pilsētām un attālākiem pagastiem.

Pēc Valsts ieņēmumu dienesta sniegtās informācijas (vēstule 12.02.2021. Nr. VID. 4.1/14.1/28) par nodokļu maksātājiem, kuru norādītā adrese datu apkopošanas brīdī bija jaunveidojamā Aizkraukles novada administratīvajā teritorijā, kopumā vidējais darba ņēmēju skaits mēnesī 2020. gadā bija 8799, no tiem publiskajā sektorā 3317 jeb 37 % un komercsektorā 5609 jeb 63 % no kopējā skaita. Pārsvārā novados komercsektorā nodarbināto skaits ir lielāks nekā publiskajā sektorā nodarbināto skaits, izņemot Neretas novadu, kurā vērojams būtisks publiskajā sektorā nodarbināto skaita īpatsvars – 75 % (36. attēls).

Vidējais darba devēju skaits jaunveidojamā Aizkraukles novadā mēnesī 2020. gadā bijis 1061, to skaitā 25 publiskajā sektorā un 1036 komercsektorā.

Jaunveidojamā Aizkraukles novadā pēc SIA "Lursoft IT" datiem 2021. gada 15. februārī kopumā bija reģistrēti aktīvi 2158 uzņēmumi, lielākais skaits Aizkraukles novadā – 482, mazākais Neretas novadā – 238.

Uzņēmējdarbības subjektu sadalījumā pa tiesiskajām formām (pēc reģistrētās adrese) jaunveidojamā Aizkraukles novadā 2019. gadā saskaņā ar SIA "Lursoft IT" datiem visvairāk bija sabiedrību ar ierobežotu atbildību (SIA) – 1054 un zemnieku saimniecību – 825.

Aizkraukles un Skrīveru novados dominējošās ir SIA, Kokneses novadā vienāds skaits SIA un zemnieku saimniecību, bet pārējos novados vairāk ir zemnieku saimniecību. No citām tiesiskajām formām dominē biedrības – 257, individuālie komersanti (IK) – 120, individuālie uzņēmumi – 110 un reliģiskās organizācijas (draudzes un Katoļu baznīcas publisko tiesību juridiskā personas (KAT)) – 33 (sadalījums pa novadiem skatāms 40. attēlā), reģistrētas arī 5 akciju sabiedrības un 7 pilnsabiedrības.

Lielākajā daļā jeb 95,3 % uzņēmumu 2019. gadā nodarbināto skaits ir 0–9, 2,4 % uzņēmumos strādā 10–19 darbinieku, 1,6 % uzņēmumu ir 20–49 darbinieki un tikai 15 uzņēmumos jeb 0,7 % ir vairāk nekā 50 darbinieki.

Kopumā lielākais uzņēmumu skaits – 701 uzņēmums – darbojas lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības nozarē, 233 uzņēmumi strādā vairumtirdzniecībā un mazumtirdzniecībā, automobiļu un motociklu remonta jomā, 142 – apstrādes rūpniecībā un 133 – profesionālo, zinātnisko un tehnisko pakalpojumu jomā.

Vislielākais apgrozījums – 187 miljoni – bijis akciju sabiedrībai "VIRŠI-A" Aizkraukles novadā, kas nodarbojas ar degvielas mazumtirdzniecību degvielas uzpildes stacijās, otrajā vietā ar 79,3 miljoniem – SIA "LATGRAN" Jaunjelgavas novadā, kas nodarbojas ar industriālo kokskaidu granulu ražošanu un realizāciju, bet trešajā vietā ar 63,4 miljoniem – SIA "JELD-WEN LATVIJA" Aizkraukles novadā, kas nodarbojas ar dažādu veidu durvju ražošanu.

Starp lielākajiem pēc apgrozījuma ir uzņēmumi arī tādās darbības jomās kā konditorejas izstrādājumu ražošana, automobiļu apkope un remonts, ārstniecības pakalpojumu sniegšana, mazumtirdzniecība un vairumtirdzniecība, kravu pārvadājumi, namdaru un galdniecības izstrādājumu ražošana, atkritumu apstrāde, elektroenerģijas ražošana, mežizstrāde un kokapstrāde, būvniecība un būvmateriālu ražošana, metāla konstrukciju ražošana, derīgo izrakteņu ieguve, nekustamā īpašuma pārvaldīšana. Neretas, Kokneses un Skrīveru novados būtiska vieta starp lielākajiem uzņēmumiem ir lauksaimniecības nozarēm – dažādu lauksaimniecības kultūraugu audzēšanai, piena un gaļas lopkopībai, arī dzīvu lopu vairumtirdzniecībai.

2020. gadā Latvijā norisinājās lauksaimniecības skaitīšanas datu vākšana, līdz 2021. gada 31. martam turpinājās datu precizēšana, tomēr iegūtie dati vēl nav pieejami.

Apvienotajā Aizkraukles novadā izveidots Aizkraukles novada Uzņēmējdarbības atbalsta centrs, kas aktīvi darbojas vietējos un pārrobežu projektos, kuri vērsti uz uzņēmējdarbības vides uzlabošanu, sadarbojas ar Zemgales plānošanas reģionu un kaimiņu pašvaldībām. Pašvaldībās nodrošināta sadarbība ar Jēkabpils un Ogres biznesa inkubatoriem (kopš 2020.gada 24.novembra Jēkabpils biznesa inkubators strādā kā LIAA Ogres biznesa inkubatora atbalsta vienība Jēkabpilī), Aizkraukles uzņēmējdarbības atbalsta centru, Zemgales plānošanas reģiona Uzņēmējdarbības centru, aktīvi īstenoti pārrobežu projekti tūrisma un uzņēmējdarbības attīstībai. Bezdarba samazināšanā pašvaldības un sociālie dienesti sadarbojas ar darba devējiem, nodarbinātības valsts aģentūru, citām valsts institūcijām.

Jaunveidojamā Aizkraukles novada izdevīgais ģeogrāfiskais novietojums abpus Daugavai un automaģistrāles A6 Rīga–Daugavpils–Krāslava–Baltkrievijas robeža esamība veicinājusi daudzu tirdzniecības, sabiedriskās ēdināšanas un izmitināšanas, atpūtas vietu, degvielas uzpildes staciju un citu tranzīta koridora apkalpes uzņēmumu attīstību. Šī autoceļa tuvumā atrodas arī daudzi tūrisma attīstībai nozīmīgi kultūrvēsturiskā mantojuma un citi apskates objekti. Izveidots plašs un daudzveidīgs piedāvājums, kas balstīts uz dabas un kultūrvēsturiskajām vērtībām – Daugavu un citiem iekšējiem ūdeņiem, neskartu dabu un ainavām, valsts un vietējās nozīmes kultūras pieminekļiem, sakrālo mantojumu, senām kulta vietām, militāro un padomju laika mantojumu, nemateriālo mantojumu, izkoptām vietējām tradīcijām.

Izmantojot esošās bagātības, ir plašas iespējas jaunu **tūrisma** produktu radīšanai un attīstībai, t.sk. ūdenstūrisma, ekotūrisma un “Zaļā kursa attīstībai” veicināšanai. Līdztekus tiem tiek radīti arī jauni apskates objekti, kā arī tūristus uzņem ģimenes uzņēmumi ar senām tradīcijām mājas konditorejas izstrādājumu ražošanā.

Pēdējos gados uzlabotā autoceļu infrastruktūra Daugavas kreisajā krastā būs priekšnoteikums plašākai tūrisma attīstībai un tūristu piesaistei Sēlijā, kur ir bagāts kultūrvēsturiskais mantojums un tradīcijas.

Tūrisma informācijas centru un punktu, kā arī pašvaldības tūrisma speciālistu izvietojums novadā ir ļoti nevienmērīgs, koncentrējies ap Daugavas abiem krastiem.

Netiek apkopota un nav pieejama viennozīmīga un salīdzināma statistika par tūristu skaitu un objektu apmeklējumu, ārvalstu

tūristu skaitu un valstspiederību, pienesumu novadu ekonomikai (naktsmītnes, ēdināšana, ieejas biļetes, iepirkšanās u.c.).

Tūrisma objektu apraksti un kartes ir pieejami mājaslapās digitāli, daudzi tūristi dodas uz apskates objektiem, neiegriežoties TIC, konsultējas telefoniski, e-pasta sarakstēs.

Nepieciešamas jaunas idejas tūristu piesaistei – maršrutu izveide, piedāvājuma dažādošana.

Latvijas 110 novadu pašvaldību rangā pēc **teritorijas attīstības indeksa** jaunveidojamā Aizkraukles novada pašvaldības 2019. gadā ieņēma 45.–89. vietu, no kurām augstākajā bija Aizkraukles novads, bet zemākajā – Neretas novads (25. tabula). Salīdzinot ar 2018. gadu, Kokneses novads ir pakāpies par vienu vietu zemāk, bet Neretas novads – par vienu vietu augstāk.

Jaunveidojamā Aizkraukles novada izdevīgais ģeogrāfiskais stāvoklis attiecībā pret valsts galvaspilsētu un Latvijas teritoriju kopumā, kā arī dabas resursi un kultūrvēsturiskais mantojums sekmē labvēlīgu vidi uzņēmējdarbības attīstībai dažādās jomās, arī tūrismā. Pieejams plašs uzņēmējdarbības atbalsts, un ir augsta vietējo uzņēmēju aktivitāte. Bezdarba līmenis ir salīdzinoši zems, liela nozīme darbavietu nodrošināšanā ir arī lielo uzņēmumu filiālēm, kuras darbojas novada teritorijā. Pieaug darba devēju aktivitāte darbinieku izglītošanā.

Novadā attīstīta derīgo izrakteņu ieguve un pārstrāde, vērojamas bažas par kūdras nozares nākotni saistībā ar Eiropas Savienības zaļo kursu.

Pašvaldībās strādā kvalificēti darbinieki ar pieredzi projektu vadīšanā, pieaug ES fondu līdzekļu piesaiste uzņēmumu attīstībā un modernizācijā. Vienlaikus novadā trūkst aktīvu un uzņēmīgu cilvēku, kvalificēta darbaspēka. Darbaspēka piesaisti un saglabāšanu kavē salīdzinoši zemāks atalgojums nekā lielajos centros, neatbilstošas kvalitātes ceļu infrastruktūra, mājokļu trūkums, t.sk. jauniem speciālistiem. Uzņēmumos nepieciešams veidot prakses vietas un motivējošus piedāvājumus turpmākajam darbam.

Liels potenciāls ir industriālo teritoriju attīstībai, t.sk., sakārtojot degradētas teritorijas, tomēr attīstītāju un investoru piesaisti kavē ne tikai vietējie faktori, bet arī nestabilitāte valsts nodokļu politikā. Nepieciešama ES fondu piesaistišanas iespēju pilnvērtīga izmantošana.

Iedzīvotāju skaita samazināšanās un aizplūšana uz citām teritorijām rada nepieciešamību inovatīviem risinājumiem iedzīvotāju piesaistei, veicinot attālināto darbu un nodrošinot tam atbilstošu vidi – kopstrādes telpas un IT risinājumus.

Lauksaimniecības zemes ir piemērotas dažādu lauksaimniecības nozaru attīstībai un produkcijas pārstrādei. Veiksmīgi darbojas lielsaimniecības, bet mazajām saimniecībām nepieciešami kooperēšanās mehānismi, lai spētu konkurēt ar lielsaimniecībām gan izmantojamo zemes platību, gan produkcijas izmaksu ziņā. Kopumā lauksaimniecībā trūkst kvalificēta, mūsdienu prasībām atbilstoša specializēta darbaspēka.

Nepietiekama lauksaimniecībā izmantojamo zemju platība traucē bioloģiskās lauksaimniecības attīstību. Lauksaimnieku NVO izveide un sadarbība ar pašvaldību dažādu jautājumu

risināšanā sekmētu konkurētspējas paaugstināšanu, izmaksu optimizāciju.

Jaunas iespējas paver tūrisma nozares digitalizācija un modernizācija. Pieaugot tūristu plūsmai, jāpaplašina izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumu piedāvājums, sadarbībā ar tūrisma objektu īpašniekiem veicinot tūristu uzskatīšanu ilgāk nekā vienu dienu. Jādarbojas uzņēmējdarbības vides aktivizēšanā, uzņēmēju iesaistīšanā jaunu tūrisma produktu/objektu izveidē un pilnveidē. Ņemot vērā Lietuvas pierobežas ietekmi, īpaša uzmanība jāpievērš Lietuvas tūristu piesaistei, piedāvājot un izplatot informāciju arī lietuviešu valodā.

Sēlijas identitātes saglabāšana un Vidusdaugavas zīmola izveide izvirzāma kā priekšnoteikums gan kultūrvēsturisko vērtību saglabāšanai, gan novada atpazīstamības un tūrisma veicināšanai.

Plānveidīgai nozares attīstībai novadā nepieciešama Tūrisma Rīcības plāna izstrāde, pārskatot esošo tūrisma informācijas centru un punktu izvietojumu, tūrisma organizatoru noslodzi un darbības teritorijas, kā arī jāpilnveido svešvalodu prasmes. Tūrisma nozares attīstība cieši saistīta ar ceļu infrastruktūras stāvokļa uzlabošanu, norāžu un stendu izvietojuma pilnveidošanu, veloinfrastruktūras izveidi un pilnveidošanu, dabas taku piedāvājuma un kvalitātes attīstību. Nepieciešams mazināt sezonālās ietekmes tūrisma nozarē.

Vēl nav apzināta Covid-19 pandēmijas izraisīto seku ietekme uz ekonomiku novadā kopumā un īpaši tūrisma nozari, tūrisma plūsmu un maksātspēju, kas radīs nozarei jaunus izaicinājumus.

TEHNISKĀ INFRASTRUKTŪRA

Novada teritoriju šķērso starptautiskas nozīmes automaģistrāles E22 Rīga–Maskava, kas novada teritorijai piešķir ērta tranzīta koridora statusu. Novadu nešķērso starptautiski **autoceļi**, bet liela nozīme ir Rietumu–Austrumu multimodālā transporta koridora sastāvdaļai – valsts galvenajam autoceļam A6 Rīga–Daugavpils–Krāslava–Baltkrievijas robeža, kā arī valsts reģionālajiem autoceļiem, starp kuriem jaunveidojamā Aizkraukles novada savienojamībā ar citiem lielajiem centriem izceļami autoceļi P87 Bauska–Aizkraukle un P76 Aizkraukle–Jēkabpils, kas nākotnē pēc plānotās pārbūves veidotu Zemgalei un Daugavas kreisā krasta pašvaldībām tik svarīgo asfaltēto autoceļu tīklu “Zemgales josta”.

Esošais ceļu tīkls nodrošina nepieciešamās saites starp ciemiem un esošo novadu centriem, kā arī Aizkraukli. Uzņēmējdarbības veicināšanai tiek plānotas investīcijas jaunu ielu un ceļu izbūvei. Tāpat kā visā valstī kopumā, arī jaunveidojamā Aizkraukles novadā nepieciešami autoceļu pārbūves un sakārtošanas darbi. Gan valsts, gan pašvaldības ceļu stāvoklis ir apmierinošs, taču daudzviet ciemus savienojošie ceļi ir neapmierinošā stāvoklī.

Nepieciešami risinājumi smagā autotransporta novirzīšanai pa autoceļu P87 apkārt Jaunjelgavas pilsētai, jo transporta intensitāte apdraud gan iedzīvotāju drošību, gan pilsētas kultūrvēsturisko centru, kā arī apvedceļa ap Skrīveriem pārbūve no autoceļa P32.

Novada teritorijā veikti un turpinās vērienīgi AS “Latvijas valsts meži” meža ceļu pārbūves darbi. Ērberģes un Daudzevas

savienojamībai nozīmīgs ir meža autoceļš, kuru neuztur pašvaldība.

Vēsturiski abu Daugavas krastu autoceļus Koknesē un Pļaviņās ir savienojušas pārceļtuves.

Elektromobiļu augstās cenas, e-uzlādes vietu nevienmērīgais izvietojums, salīdzinoši nelielais attālums, ko var nobraukt ar pilnu uzlādi, un neērtības ceļā, ko rada auto uzlāde, kā arī augstās akumulatoru maiņas izmaksas neveicina elektroautomobiļu ieviešanu ikdienā.

Pēc CSP datiem, kopējais **pašvaldību ielu** garums jaunveidojamā Aizkraukles novadā 2020. gadā bija 161 km, no tiem 53 % ar melno segumu (46. attēls).

Jaunveidojamā Aizkraukles novadā apdzīvojuma struktūra nosaka atšķirības **sabiedriskā transporta** maršrutu blīvumā un izvietojumā. Ir divas autoostas – Aizkrauklē un Neretā. Labi attīstīts sabiedriskā transporta tīkls Daugavas labajā krastā, nodrošināta savienojamība gan ar Rīgu, gan Jēkabpili, gan citiem lielākiem centriem, ir daudz novadu šķērsojošu autobusu maršrutu, tomēr arī šeit mazajām apdzīvotajām vietām sabiedriskais transports nav pieejams visās nedēļas dienās. Sliktāks sabiedriskā transporta nodrošinājums ir Daugavas kreisā krasta teritorijās, kas atrodas tālu no lielajiem centriem, un pierobežas pagastos, kuru savienojamību pamatā nodrošina Rīgas–Vecumnieku–Subates virziena autobusi, kas kursē reti. No Pilskalnes uz Neretu nepieciešams ieviest sabiedrisko transportu pēc izsaukuma. Lauku teritoriju iedzīvotājiem ir būtiska mazo pieturvietu saglabāšana.

Attālākās lauku teritorijās nepieciešami inovatīvi risinājumi sabiedriskā transporta nodrošināšanā, pēc novadu apvienošanās jāpārskata iekšējais maršrutu tīkls, iespējams, jāatjauno autobusu kustība maršrutā Nereta–Pilskalne–Mēmele–Ērberģe–Jaunjelgava–Aizkraukle.

Jaunveidojamo Aizkraukles novadu šķērso divas **dzelzceļa līnijas**: Rīga–Daugavpils/Zilupe (ar 7 pasažieru stacijām), kas līdz Aizkrauklei ir elektrificēta, un Jelgava–Krustpils (kravas pārvadājumi) (45. attēls).

Nozīmīgs dzelzceļa mezgls ir Pļaviņas, kur kravas transporta plūsmas sadalās vairākos virzienos, t.sk. atzarojas dzelzceļa līnija Madonas un Gulbenes virzienā. 2014. gadā pabeigti otrā sliežu ceļa Rīga–Krustpils būvniecības darbi Kokneses un Pļaviņu novada teritorijā, kuras ietvaros tika pārbūvētas Kokneses un Pļaviņu dzelzceļa stacijas, pasažieru peroni, tilts pār Pērses upi un dzelzceļa pārbrauktuve Koknesē. Otrā sliežu ceļa izbūves rezultātā palielināsies Latvijas Austrumu–Rietumu koridora caurlaides spēja un tika novērsti kavējumi.

Daugavas labajā krastā būtiska vieta dzelzceļam ir pasažieru pārvadājumos, jo tas ir ātrākais un precīzākais transporta veids. Novada teritorijā ir 7 dzelzceļa stacijas, satiksmi nodrošina akciju sabiedrība “Pasažieru vilciens”. Cauri novadam kursē arī starptautiskie vilcieni uz Maskavu, Minsku un Sanktpēterburgu, tuvākā pietura ir Krustpils.

Jaunveidojamā Aizkraukles novadā ir plašas iespējas **mobilitātes punktu** un dažādu mikromobilitātes veidu attīstībai, kuru situāciju nepieciešams apzināt. Kopējā mobilitātes tīklā liela nozīme ir divām Latvijas–Lietuvas

robežšķērsošanas vietām (Nereta–Suvainišķi, Pilskalne–Kvetkaja).

Esošo veloceļu tīkls ir lokāls un nesavieno apdzīvotas vietas, arī Neretu ar Lietuvu, un nav sasaistīts ar sabiedriskā transporta mezgliem un pieturām. Potenciālajos mobilitātes punktos daudzviet nav iespēju droši atstāt mikromobilitātes transportlīdzekļus, nav atbilstošas infrastruktūras.

Multimodālus mobilitātes punktus ar *park&ride* iespējām potenciāli iespējams attīstīt pie dzelzceļa stacijām Skrīveros, Aizkrauklē, Koknesē, Pļaviņās, veicinot videi draudzīga sabiedriskā transporta izmantošanu un vienotu pasažieru pārvadājumu tīklu izveidi (autotransports, dzelzceļš u.c.). Jaunjelgava un Nereta arī jāattīsta kā mobilitātes punkti, kuru tuvumā pieejama tūrisma informācija, velonovietnes, elektroskūteru uzlādes iespējas, autostāvvietas. Lietuvas pierobežā gan velobraucējiem, gan kājāmgājējiem attīstāms fonda “1836” veidotais tūrisma ceļš apkārt Latvijai. Būtiska nozīme Ērberģes savienojamībai ar Lietuvu ir tilta pār Mēmeli izbūvei un Mēmeles robežšķērsošanas vietas Mazzalves pagasta Lielmēmelē sakārtošanai.

Vēsturiski starp abiem Daugavas krastiem vasaras periodā pasažieru kustību ir nodrošinājis **kuģītis** starp Jaunjelgavu un Skrīveriem – šādu iespēju kopš 2019. gada piedāvā kuģītis “Balta Kaza”, katru dienu no plkst. 8 līdz 12 kursējot pēc grafika reizi stundā, bet pārējā laikā – pēc pieprasījuma.

Nepieciešams attīstīt **laivu piestātņu tīklu** (piemēram, piestātnes Secē, Pļaviņās, Aizkrauklē) ar atbilstošu infrastruktūru, veicinot ūdenstransporta un ūdenstūrisma attīstību.

Jaunveidojamā Aizkraukles novada ģeogrāfiskais stāvoklis veicinājis **daudzveidīgu transporta attīstību** un savienojamību gan ar Rīgu, gan citiem reģionāliem centriem, tomēr vērojamas ar apdzīvojuma struktūru saistītas atšķirības Daugavas labajā un kreisajā krastā. Daugavas kreisajā krastā pieaug autoceļa Vecumnieki–Nereta–Subate nozīme, Zemgales un Sēlijas savienojamībai un arī tūrisma attīstībai liela nozīme plānotajai autoceļa Bauska–Jaunjelgava–Aizkraukle jeb “Zemgales josta” pārbūvei, bet labajā krastā – autoceļa Tīnūži–Koknese izbūvei līdz Pļaviņām, arī apvedceļa pārbūvei ap Skrīveriem. Neapmierinoša ir valsts reģionālo un vietējo autoceļu kvalitāte, novadā ļoti liels pašvaldību autoceļu īpatsvars ar grants un šķembu segumu. Izveidotajā Aizkraukles novadā pilsētu un pagastu centri ir savienoti ar novada administratīvo centru ar asfalta seguma vai dubultas virsmas apstrādes autoceļiem, izņemot Sunākstes pagasta centru.

Nepieciešams veicināt vienotu pasažieru pārvadājumu tīklu un mobilitātes punktu izveidi (autotransports, dzelzceļš, u.c.), veicināt mikromobilitātes attīstību, pilnveidojot un attīstot infrastruktūru, sekmēt kvalitatīvu ceļu tīkla izveidi novada attīstības centru sasniedzamībai. Vienlaikus nepieciešama autoceļu un sabiedriskā transporta attīstība, lai nodrošinātu iedzīvotājiem pēc iespējas ātrāku pakalpojumu sasniedzamību, kā arī jāoptimizē skolēnu pārvadājumi. Jāveicina videi draudzīgu transporta veidu attīstība, t.sk. ūdenstransporta, kā arī veloseliņu attīstība, velomaršrutu izstrāde un to integrēšana kopējā tūrisma infrastruktūras un pakalpojumu tīklā. Nepieciešams atbalstīt robežas šķērsošanas infrastruktūras attīstību un kvalitātes uzlabošanu saskaņā ar starptautiskajiem standartiem.

Telefonsakarus fiksētajā tīklā nodrošina SIA “Tet”, bet, pieaugot pieprasījumam pēc mobilo sakaru pakalpojumiem un to kvalitātes, fiksētā tīkla abonētu skaitam ir tendence samazināties. SIA “Tet” piedāvā arī interneta un kabeļtelevīzijas pakalpojumus lielajās apdzīvotajās vietās, kā arī virszemes televīziju. Strauji attīstās viedtelevīzijas pakalpojumi, iedzīvotāji izmanto arī satelīttelevīzijas iespējas. Tirgus piedāvājums šajās jomās ir ļoti plašs, un nav pieejami statistikas dati par operatoriem un pakalpojumu saņēmējiem, īpaši par mobilajiem risinājumiem, kas ļauj pakalpojumus izmantot jebkur, kur pieejams internets. Jaunveidojamā novada teritorijā izvietoti visu populārāko mobilo sakaru operatoru (LMT, BITE, TELE2) torņi, tomēr pārklājums nav vienmērīgs, īpaši mežu teritorijās. Pierobežā jāreķinās ar iespējamo citu ārvalstu sakaru tīklu klātbūtni.

VAS “Latvijas valsts radio un televīzijas centrs” 2016. gadā uzsāka projekta “Elektroniskās sakaru infrastruktūras pieejamības uzlabošana lauku teritorijās” (Platjoslas projekts) 2. kārtu ar mērķi visā Latvijā izbūvēt **platjoslas optiskā tīkla** infrastruktūru tā sauktajās “baltajās” teritorijās – vietās, kur dažādu apstākļu dēļ elektronisko sakaru pakalpojumu sniedzēji neplānoja veidot savu optiskā tīkla infrastruktūru (“vidējā jūdze”). Izveidotā infrastruktūra būs pieejama visiem elektronisko sakaru pakalpojumu sniedzējiem, lai tie varētu nodrošināt reģionu iedzīvotājiem interneta piekļuvi ar ātrumu vismaz 30Mb/s. Lai palīdzētu komersantiem, nepieciešams valsts atbalsts jeb ieguldījumi “pēdējās jūdzes” nodrošināšanā, ņemot vērā iedzīvotāju skaita un līdz ar to klientu skaita samazināšanās tendences. Aizkraukles novada lielākajā daļā ir izbūvēta ātrgaitas platjoslas optiskā tīkla infrastruktūra.

Tomēr interneta pārklājums kopumā novadā nav apmierinošs, un tas kavē sekmīgu lauku teritoriju attīstību un pievilcīgas dzīves vides nodrošināšanu. Interneta un elektroniskās saziņas nodrošināšanā īpaša uzmanība jāpievērš novada pierobežas teritorijām un attālākām vietām ar zemu apdzīvojuma blīvumu.

Jaunveidojamā Aizkraukles novada teritorijā **pasta pakalpojumus** nodrošina valsts akciju sabiedrības “Latvijas Pasts” 9 pasta nodaļas, kas izvietotas visu esošo novadu centros, kā arī Ērbergē, Daudzevā un Secē. Pasta pakalpojumi pēc pieprasījuma pieejami Sunākstē, Staburagā, Vecbebros, Iršos, Pilskalnē, Zalvē, Stukmaņos un Vietalvā.

Arvien lielāku popularitāti iegūst preču pasūtīšana internetā, sūtījumu nosūtīšana un piegāde, izmantojot pakomātus (Latvijas Pasts, Omniva, DPD u.c.) un kurjerpastu, tomēr attālākās apdzīvotās vietās arī šie pakalpojumi ne vienmēr ir pieejami.

Jaunveidojamā Aizkraukles novadā **elektroenerģija** tiek saņemta no kopējās valsts elektrosistēmas. Novada teritoriju šķērso 330 un 110 kV augstsprieguma līnijas, kuras apkalpo AS “Augstsprieguma tīkls”.

Novadā darbojas Pļaviņu HES un astoņas mazās hidroelektrostacijas – Skrīveru novadā Gravas HES un Skrīveru dzirnavu HES, Aiviekstes pagastā – Vēžu, Spridzēnu un Krievciema HES, Mazzalves pagastā – Grīvnieku un Ērberges HES, Neretas novadā – Neretas HES. Darbojas četras koģenerācijas stacijas, divas no tām ražo biogāzi. Neretas novadā izvietoti divi vēja ģeneratori.

Esošajiem Aizkraukles un Skrīveru novadiem, kā arī Kokneses novada Kokneses un Bebru pagastiem, Pļaviņu pilsētā ir pieejama **dabasgāze**, kas tiek saņemta no 1987. gadā izbūvētā maģistrālā gāzes vada Rīga–Daugavpils ar atzaru līdz Aizkraukles gāzes sadales stacijai Aizkraukles pagasta “Jaunbērziņos”. Maģistrālo gāzes vadu kopgarums ir 43,7 km.

Aizkraukles pilsēta Latvijas dabasgāzes apgādes sistēmai pievienota 1991. gadā, sadales vadu garums pilsētā ir 21,9 km. Viens no lielākajiem dabasgāzes patērētājiem ir SIA “Aizkraukles siltums”, ar dabasgāzi apgādāti 3503 pilsētas dzīvokļi.

Aizkraukles novada dienviddaļu šķērso Krievijai un Lietuvai stratēģiski svarīgais maģistrālais naftas vads no Polockas uz Mažeikiem.

Tā kā samazinās iedzīvotāju skaits, palielinās **komunālo pakalpojumu** izmaksas uz vienu iedzīvotāju. Viens no galvenajiem faktoriem, kas nosaka atkritumu apsaimniekošanas tarifa lielumu, ir atkritumu apstrādes tehnoloģiskie risinājumi, kādus reģiona pašvaldības kopā ar poligona apsaimniekotāju izvēlējušās, lai nodrošinātu savā atkritumu apsaimniekošanas reģionā sadzīves atkritumu apglabāšanas pakalpojuma sniegšanu.

Komunālo pakalpojumu nodrošināšanā jaunveidojamā Aizkraukles novadā ir laba tehniskā nodrošinājuma bāze, kas pakāpeniski tiek atjaunota, inženierkomunikāciju tīkli tiek uzlaboti un paplašināti, izveidotas klientu datubāzes. Ūdensvada un kanalizācijas tīklu, siltumtrašu un ielu apgaismojuma tehniskais stāvoklis esošajos novados ir atšķirīgs, nepieciešama tā izvērtēšana. Neatjaunotajos inženierkomunikāciju tīklos ir zudumi, problemātiska ir neliela

apjoma ūdens ieguves vietu un notekūdeņu attīrīšanas iekārtu, arī mazo katlumāju uzturēšana atbilstoši normatīvo aktu prasībām, jo mazā pieslēgumu skaita dēļ tās darbojas ar zaudējumiem, energoresursu cenu pieaugums izraisa tarifu paaugstināšanu, bet iedzīvotāju zemā maksātspēja veicina parādu veidošanos.

Komunālo pakalpojumu efektīvizēšana, modernizēšana un izmaksu optimizēšana būs tuvākās nākotnes galvenie izaicinājumi. Kā mērķi izvirzāmi arī dzeramā ūdens kvalitātes paaugstināšana, notekūdeņu savākšana un tās jaudu palielināšana, novadīšana uz attīrīšanas iekārtām, nepieļaujot nonākšanu ūdenstecēs, kā arī kvalitatīva notekūdeņu attīrīšana, samazinot piesārņojošo vielu nonākšanu vidē.

Katrā no jaunveidojamā Aizkraukles novada pašvaldībām to **īpašumu, t.sk. dzīvojamā fonda**, apsaimniekošana tiek organizēta atšķirīgi, nav vienotas sistēmas uzskaitē un stāvokļa novērtējumā, būtiskas ir arī atšķirības komunālo pakalpojumu izmaksās.

Liela daļa pašvaldību dzīvojamā fonda ir sliktā fiziskā stāvoklī, morāli novecojuši, būtu nepieciešami energoefektivitātes pasākumi, komunikāciju nomaiņa, vizuālā stāvokļa uzlabojumi, taču liela problēma ir iedzīvotāju pasivitāte, vienaldzība un nezināšana šajā jomā, kā arī zemā maksātspēja. Arī pēc privatizācijas procesa beigām daudzi dzīvokļi nav privatizēti.

Trūkst kvalitatīva dzīvojamā fonda augsti kvalificēta darbaspēka un jaunu speciālistu piesaisti. Jauna dzīvojamā fonda būvniecībai nav ieinteresētu investoru un attīstītāju, kavējoša ir banku politika un lielās īpašumu vērtību atšķirības ar lielajām pilsētām un Rīgas apkārtni.

SABIEDRISKĀ DROŠĪBA UN KĀRTĪBA

Pašvaldības policija ir izveidota Aizkraukles, Pļaviņu un Kokneses novados. Skrīveru novadā nav pašvaldības policijas, bet ir Skrīveru novada domes izveidota pilnvarota amatpersona – “Kārtībnieks-automobiļa vadītājs”. Jaunjelgavas un Neretas novados sabiedrisko kārtību nodrošina tikai Valsts policijas Zemgales reģiona pārvaldes Aizkraukles iecirkņa kārtības policijas darbinieki. Novadu pašvaldības policijas tehniskais nodrošinājums ir ļoti atšķirīgs, vislabākais tas ir Pļaviņu novadā. Jaunveidojamā novadā nepieciešama pašvaldības policijas darbība vienmērīgi visā teritorijā, sadarbība ar valsts un nevalstiskajām organizācijām, pārņemot esošo novadu pašvaldības policiju labo praksi, t.sk. videonovērošanas organizēšanā.

VP ZRP Aizkraukles iecirknis apkalpo visu jaunveidojamā Aizkraukles novada teritoriju. Noziedzīgo nodarījumu skaita tendences novados ir atšķirīgas – Jaunjelgavas un Kokneses novados tas samazinājies, bet pārējos novados nav izteiktu svārstību pa gadiem, savukārt vidēji jaunveidojamā Aizkraukles novadā reģistrēto noziedzīgo nodarījumu skaits uz 10 000 iedzīvotājiem samazinās, bet ir nedaudz augstāks kā Zemgales reģionā un Latvijā kopumā.

VUGD posteņiem Daugavas kreisajā krastā ir ļoti liels attālums vienam no otra un apdzīvotām vietām, taču to izvietojums skatāms kontekstā ar kaimiņu novados izvietotajiem un statistiku, nepieciešams preventīvs darbs maldinošo izsaukumu skaita samazināšanai, kā arī brīvprātīgo kustības aktivizēšanai.

Atbilstoši normatīvo aktu prasībām 2021. gadā ir izstrādāts **Aizkraukles sadarbības teritorijas civilās aizsardzības plāns,**

kura izstrādi nodrošināja pašvaldības sadarbībā ar valsts un pašvaldību institūcijām, juridiskām un fiziskām personām.

PUBLISKĀ PĀRVALDE UN PAKALPOJUMI

Pašvaldības iedzīvotāju pārstāvību nodrošina to ievēlēts pašvaldības lēmējorgāns – novada dome, kas pieņem lēmumus, nosaka pašvaldības institucionālo struktūru, lemj par autonomo funkciju un brīvprātīgo iniciatīvu īstenošanu un par kārtību, kādā tiek nodrošināta pašvaldībai deleģēto valsts pārvaldes funkciju un pārvaldes uzdevumu izpilde, izstrādā un izpilda pašvaldības budžetu. Pašvaldības dome atbilstoši kompetencei ir atbildīga par pašvaldības institūciju tiesisku darbību un finanšu līdzekļu izlietojumu.

Atbilstoši Republikas pilsētas domes un novada domes vēlēšanu likumam Aizkraukles novada domē darbojas 19 deputāti. Lai nodrošinātu savu darbību un izstrādātu domes lēmumprojektus, novadā darbojas 3 pastāvīgās komitejas.

Visām jaunveidojamā Aizkraukles novada pašvaldībām pieder kapitāldaļas atkritumu apsaimniekošanas uzņēmumā SIA “Vidusdaugavas SPAAO”, kas pārņemtas 2009. gadā no likvidētās Aizkraukles rajona padomes – kopējais daļu skaits 12 853 jeb 30,6 % no visām. Pašvaldību kapitāldaļas citās kapitālsabiedrībās 2019. gadā (saskaņā ar pašvaldību Publiskajos pārskatos sniegto informāciju): Aizkraukles novada dome ir kapitāldaļu turētāja vēl 6 kapitālsabiedrībās – SIA “Lauma A” (100 %), SIA “Aizkraukles siltums” (100 %), SIA “Aizkraukles ūdens” (100 %), AS “CATA” (1,26 %), SIA “Aizkraukles KUK” (100 %), SIA “Aizkraukles slimnīca” (71 %).

Kokneses novada domei ir 100 % līdzdalība SIA “Kokneses komunālie pakalpojumi”, Pļaviņu novada dome ir 100 % kapitāldaļu turētāja SIA “Pļaviņu komunālie pakalpojumi”, Skrīveru novada domes ieguldījums SIA “Skrīveru saimnieks” pamatkapitālā ir 100 % no kapitālsabiedrības pašu kapitāla.

Visos esošajos novados darbojas Valsts un pašvaldību vienotie klientu apkalpošanas centri (VPVKAC).

BUDŽETS

Apvienotā Aizkraukles novada pašvaldību pamatbudžetu ieņēmumi 2019. gadā bijuši 46 982 022 EUR, no tiem lielāko īpatsvaru jeb 46 % veido nodokļu ieņēmumi. Otrā lielākā ieņēmumu sadaļa budžetos ir valsts budžeta transferti 15 170 779 EUR apmērā, kas veido 32 %. Tālāk seko ieņēmumi no pašvaldību transfertiem 5 154 250 EUR apmērā jeb 12 % no kopējiem ieņēmumiem un ieņēmumi no maksas pakalpojumiem 2 720 109 EUR jeb 7 %. Nenodokļu ieņēmumi sastāda tikai 3 % no visiem pašvaldību ieņēmumiem.

Vērtējot Apvienotā Aizkraukles novada pašvaldību budžetu izdevumus pa izdevumu veidiem, var secināt, ka vislielāko īpatsvaru veido izdevumi izglītībai, kas ir 19 198 591 EUR un veido 46 % no visiem pašvaldību izdevumiem. Otrā lielākā izdevumu nozare novada teritorijā ir pašvaldības teritoriju un mājokļu apsaimniekošana, kas ir 7 760 339 EUR (18 %). Trešo lielāko īpatsvaru izdevumos sastāda izdevumi vispārējiem valdības dienestiem 4 175 605 EUR apmērā jeb 10 % (t.sk. izpildvaras un likumdošanas varas institūcijas; pašvaldību budžetu parāda darījumi; vispārēja rakstura transferti no pašvaldību budžeta pašvaldību budžetam; līdzekļi, kas

nododami finanšu izlīdzināšanas fondam; norēķini ar citu pašvaldību izglītības iestādēm).

Jaunveidojamā Aizkraukles novada pašvaldību kopējās saistības (aizņēmumi un galvojumi) 2020. gada sākumā bija 19 656 209 EUR.

KOMUNIKĀCIJA AR SABIEDRĪBU

Komunikācijai ar sabiedrību tiek izmantoti dažādi informēšanas veidi – novados sabiedrības informēšanai vienu reizi mēnesī tiek izdoti informatīvie izdevumi gan tirāžās, gan elektroniskā versijā mājaslapās.

Visiem novadiem izveidotas mājaslapas, kurās papildus pamatinformācijai par novadu domēm, pašvaldībām un to iestādēm tiek ievietoti informatīvi paziņojumi, projektu publicitātes, lēmumi, normatīvie akti, publiskie iepirkumi, kultūras, sporta, tūrisma un izglītības iestāžu pasākumu atskati, plašas bilžu galerijas, novada domes sēžu audio ieraksti, TV sižeti u.c. svarīga informācija.

Jaunveidojamā Aizkraukles novadā piecām pašvaldībām ir katrai sava dizaina un struktūras mājaslapas, bet Skrīveru novads no 2021. gada izmanto vienoto VRAA platformu.

Komunikācijas uzlabošanai un iedzīvotāju informēšanai izveidoti konti sociālajos tīklos, kas ļauj plašākā mērogā komunicēt ar sabiedrību, būtiski uzlabojot informācijas apmaiņu ar jauniešiem, kā arī nodrošinot atgriezenisko saiti.

Iedzīvotāju iesaistei mājaslapās un sociālajos tīklos tiek organizētas aptaujas par aktuālām tēmām. Svarīgu jautājumu

izlemšanā tiek organizētas publiskās apspriešanas, arī iedzīvotāju sapulces.

Novadu aktualitātes tiek atspoguļotas arī reģionālajā laikrakstā “Staburags”, laba sadarbība ar vietējo ziņu “Vidusdaugavas televīziju” un citiem masu medijiem, kā arī ar ziņu aģentūru LETA un LTV1. Neretas novadam izveidojusies cieša sadarbība ar “Latgales reģionālo televīziju”, kura veido dažādus videosižetus par novadu, atspoguļojot aktuālos pasākumus un notikumus.

SADARBĪBA AR KAIMIŅIEM UN STARPTAUTISKĀ SADARBĪBA

Jaunveidojamā Aizkraukles novada pašvaldību vadītāji vai pārstāvji darbojas Zemgales plānošanas reģiona Attīstības padomē, sadarbība dažādās jomās notiek arī ar kaimiņu pašvaldībām, īpaši izglītības, kultūras un sporta jomā, iedzīvotāji izmanto kaimiņu pašvaldību pakalpojumu piedāvājumu un infrastruktūru.

Aizkraukles, Jaunjelgavas, Neretas, Pļaviņu, Skrīveru un Kokneses novadiem ir sadarbības pilsētas ārvalstīs, pašvaldības pārrobežu projektos pašvaldības sadarbojas ar Lietuvu, Igauniju, Zviedriju, Baltkrieviju, Poliju, Vāciju, Norvēģiju, Ungāriju, Horvātiju, Itāliju, Brazīliju.

TELPISKĀS ATTĪSTĪBAS PERSPEKTĪVU IZVĒRTĒJUMS

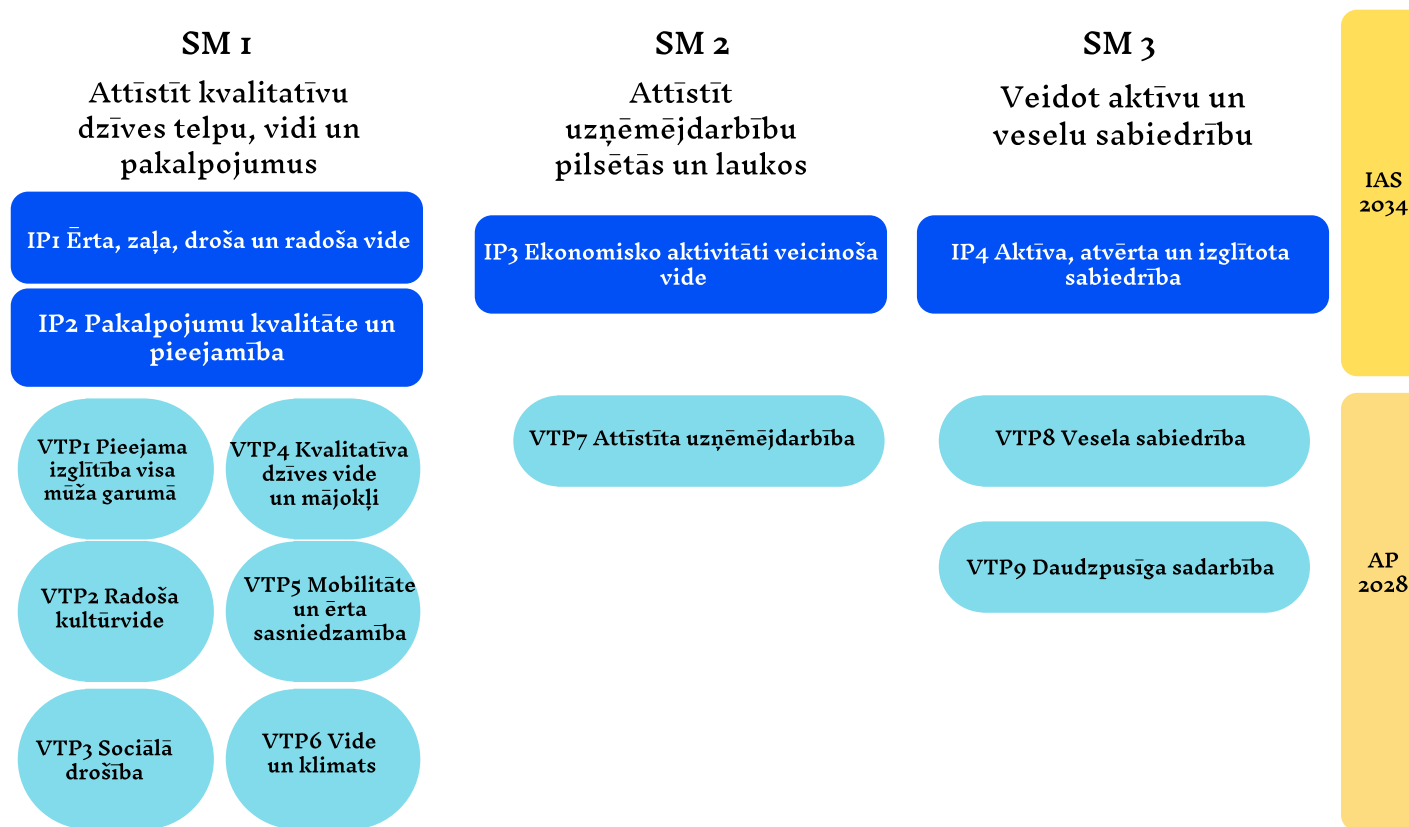
Jaunveidojamā Aizkraukles novada esošo pašvaldību IAS ir izstrādātas atšķirīgiem laika periodiem, un tās ir izstrādātas pirms Zemgales plānošanas reģiona IAS 2015.–2030. gadam spēkā stāšanās, kā arī pirms Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas “Metodisko ieteikumu reģionāla un vietēja līmeņa ilgtspējīgas attīstības stratēģiju izstrādei un to vērtēšanas kārtībai” (2014. gada 30. decembris) apstiprināšanas.

Katras pašvaldības IAS telpiskās attīstības perspektīvas ir veidotas ļoti atšķirīgi, definētas un grafiski noteiktas pēc dažādiem principiem, metodēm un detalizācijas.

Veidojot jaunveidojamā Aizkraukles novada kopīgo telpiskās attīstības perspektīvu, nepieciešama vienota pieeja un skatījums telpiskajai attīstībai, jāpārskata attīstības centru iedalījums, reģionāla mēroga un vietējas nozīmes funkcionālās telpas, Aizkraukles pilsētas un vietējas nozīmes funkcionālās teritorijas, funkcionālās saites ar kaimiņu teritorijām, arī Lietuvu, galvenie transporta koridori un attīstības asis, kā arī citi telpiskās attīstības aspekti.

2. VIDĒJA TERMIŅA STRATĒGISKIE UZSTĀDĪJUMI

Vidēja termiņa stratēģiskie uzstādījumi izriet no Aizkraukles novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2034. gadam noteiktās vīzijas, stratēģiskajiem mērķiem un ilgtermiņa prioritātēm. Vidēja termiņa stratēģiskie uzstādījumi tiek definēti vidēja termiņa prioritātēs, kas ir teritorijas attīstības vispārējas aktualitātes, kuru risināšana tiek izvirzīta priekšplānā salīdzinājumā ar citām attīstības aktualitātēm, bet rīcības virzieni – konkrētu pasākumu kopums, kas ir izvirzīts noteikto vidēja termiņa prioritāšu sasniegšanai.

3. attēls. Vidēja termiņa prioritātes un to sasaiste ar ilgtermiņa mērķiem un prioritāt

VTP1 Pieejama izglītība visa mūža garumā

Prioritātes ietvars:

Iedzīvotāju izglītības līmenis un izglītības iespējas ir nozīmīgs teritorijas konkurētspējas un attīstības rādītājs. Prioritātes mērķis ir ilgtermiņa tirgus prasībām atbilstoša daudzveidīga visu līmeņu izglītība, indivīda profesionālo un sociālo prasmju attīstība dzīvei un konkurējošai darba videi un izglītības iestāžu izcilības uzlabošana. Pieaugušo izglītošana mūža garumā palīdz iedzīvotājiem ne tikai personības izaugsmē un pašrealizācijā, bet ir arī kā prevencijas pasākums, kas nodrošina lielākas izredzes mainīgajos darba tirgus apstākļos.

Jaunatne ir nākotnes potenciāls, svarīgi veikt ieguldījumus jaunatnes politikas attīstībā un jaunatnes iesaistei dažādu nozaru attīstībā.

Svarīga ir izglītības jomas spēja mainīties un virzīt digitālās pārmaiņas, nodrošinot mūsdienīgu, individualizētu un atvērtu mācību procesu, ieviešot un attīstot modernus digitālus risinājumus un mācību līdzekļus. Šādu pārmaiņu priekšnosacījums ir atbilstoša mācībspēku un izglītības iestāžu vadības kapacitāte.

Lai sasniegtu vidējā termiņa prioritāti, ir izvirzīti 6 Rīcības virzieni:

RV1.1 Izglītības infrastruktūras attīstība un pilnveide

RV1.2 Materiālās bāzes pilnveide izglītības iestādēs

RV1.3 Izglītības procesa nodrošināšana mūža garumā

RV1.4 Digitālo prasmju attīstība

RV1.5 Metodiskā atbalsta sistēmas attīstība

RV1.6 Jaunatnes politikas pilnveide

Prioritātes ietvars:

Kultūrai ir vadošā loma cilvēka attīstības un personības izaugsmes ceļā. Kultūra arī dod pienesumu tautsaimniecības attīstībā. Līdzvērtīgs kultūras piedāvājums dažādām mērķgrupām var kalpot par vienojošu faktoru un radošās attīstības virzītāju, tādējādi paaugstinot arī kopējo dzīves kvalitātes uztveri sabiedrībā. Kultūras produkti veicina teritorijas attīstību, radot darba vietas un ekonomisko vērtību un uzlabojot dzīves kvalitāti.

Tieši kultūra ir viens no resursiem ar neierobežotu ilgtspējas potenciālu. Kultūra ietver sevī mantotas, cauri laikiem saglabājušās kultūras vērtības, attīstās un turpina veidot nācijas identitātes kodolu. Tādas vērtības kā radošums, zināšanas, atvērtība jaunajam un tiekšanās uz izcilību vairo ikviena cilvēka un kopējo cilvēkkapitāla vērtību.

Kultūras jomas prioritātes priekšgalā ir vajadzība uzlabot kultūras infrastruktūru, pilnveidot personāla kompetences, turpināt jaunrades atbalstu, lai saglabātu pietiekamu kultūras piedāvājuma klāstu.

Nepieciešams arī turpmāk saglabāt, aizsargāt un attīstīt kultūras un dabas mantojumu, piedāvājot jaunradītus pakalpojumus kultūras un dabas mantojuma objektos.

Iedzīvotāju skaita samazināšanās ir jauns izaicinājums, tādēļ nepieciešams meklēt inovatīvus risinājumus arī kultūras jomā, kas radītu potenciālu jaunām un radošām iniciatīvām.

Lai sasniegtu vidējā termiņa prioritāti ir izvirzīti 4 Rīcības virzieni:

RV 2.1 Kultūras un dabas mantojuma saglabāšana

RV 2.2 Radošo nozaru attīstība

RV 2.3 Kultūras infrastruktūras un materiālās bāzes attīstība

RV 2.4 Dinamiskas kultūrtelpas attīstība

Prioritātes ietvars:

Sociālā aizsardzība ir galvenais sociālās palīdzības instruments jeb iedzīvotāju drošības tīkls, ar kura palīdzību panāk nodrošinājumu pret sociālo risku finanšu izpausmēm un aizsargā cilvēkus pret nabadzību un sociālo atstumtību.

Sociālā pakalpojuma un palīdzības sniegšanas vajadzībām ir nepieciešams veidot īpaši pielāgotu infrastruktūru visā novada teritorijā. Sociālā drošība jāveido kā sociālā atbalsta pasākumu kopums, kas atbilst katra cilvēka vajadzībām.

Ņemot vērā pakalpojumu sniegšanā iesaistīto pušu daudzveidību, būtu jāveido vienota, visiem sociālās jomas nozarē iesaistītajiem pieejama, papildināma sadarbības platforma un atbalsta pakalpojumu piedāvājums dažādām sabiedrības grupām, kas spēj mazināt birokrātiju un koncentrēties uz cilvēka vajadzībām.

Lai sasniegtu vidējā termiņa prioritāti, ir izvirzīti 3 Rīcības virzieni:

RV 3.1 Ilgtspējīgas sociālās aizsardzības un pakalpojumu nodrošināšana

RV 3.2 Sociālās infrastruktūras, kapacitātes un materiālās bāzes veidošana

RV 3.3 Starpnozaru sadarbības attīstība

Prioritātes ietvars:

Prioritātes ietvaros plānots arī turpināt jau uzsāktu novada vides labiekārtošanu, padarot to par ērtu, pievilcīgu un modernu vietu dzīvei un darbam. Īpašu uzmanību plānots pievērst infrastruktūras attīstībai, kas nepieciešama ģimenēm ar bērniem. Kvalitatīvu dzīves vidi raksturo faktoru kopums – vides kvalitāte un tīrība, kā arī svarīgāko pakalpojumu – transports, mājoklis, elektroenerģija, digitālie pakalpojumi – pieejamība u.c. Pakalpojumu pieejamība uzlabo iespēju vienlīdzību, sekmē cilvēka darba ražīgumu un uzlabo dzīves kvalitāti. Apkārtējā vide iedzīvotāju dzīves kvalitātei ir vienlīdz svarīga kā ekonomikas un sociālie aspekti.

Komunālo pakalpojumu pieejamība un kvalitāte būtiski uzlabo indivīda dzīvi pilsētās un lauku teritorijā. Komunālo pakalpojumu pieejamība un kvalitāte ir būtisks faktors dzīves vietas izvēlei. Nākotnē novadā nepieciešams radīt apstākļus, kur iedzīvotāji var izvēlēties būvēt mājokli drošā dzīves vidē ar ērtībām un nepieciešamajiem pakalpojumiem. Svarīgi atbalstīt un veikt ēku energoefektivitātes uzlabošanu, kā arī jaunu un efektīvu mājokļu būvniecību.

Lai sasniegtu vidējā termiņa prioritāti, ir izvirzīti 5 Rīcības virzieni:

RV 4.1 Komunālās saimniecības infrastruktūras un pakalpojumu uzlabošana

RV 4.2 Viedo pakalpojumu attīstība

RV 4.3 Ēku energoefektivitātes uzlabošana un mājokļu attīstība

RV 4.4 Labiekārtotas publiskās ārtelpas attīstība

RV 4.5 Drošas vides veidošana

Prioritātes ietvars:

Novada attīstības centra un novada nozīmes centru sasniedzamība ir būtisks faktors daudzu jomu veiksmīgai attīstībai novadā. Atbalstošas infrastruktūras nodrošināšana, reģionālo autoceļu rekonstrukcija un modernizācija attīstības centru sasniedzamībai un izaugsmei.

Ērts sabiedriskais transports ir ilgtspējīgas mobilitātes pamatā, jo kopā ar “aktīvo mobilitāti” (transports, kas balstās uz cilvēka fizisko aktivitāti, piemēram, iešana ar kājām un riteņbraukšana) tas nodrošina alternatīvu privātajām automašīnām. Lai sabiedriskais transports būtu ērts, ir vajadzīga viegla piekļuve, regularitāte, ātrums un laba savienojamība ar tīklu.

Novadam jāveic viedu un inovatīvu risinājumu integrācija transporta pakalpojumu jomā, jāveicina projektu attīstība mikromobilitātes efektivizācijai, t.sk. veloinfrastruktūras attīstībā, ilgtspējīgas transporta sistēmas pārvaldībā un infrastruktūras nodrošināšanā. Novada vajadzība ir dažādu transporta veidu efektīva izmantošana un attīstība.

Ņemot vērā attālinātās darba iespējas jeb mobilitātes nozīmes samazināšanos, būtiski ir uzlabot arī sakaru jeb IKT infrastruktūru. Teritorijā nepieciešams uzlabot elektronisko sakaru tīklu pieejamību, nodrošinot infrastruktūras izbūvi visā novadā.

Lai sasniegtu vidējā termiņa prioritāti, ir izvirzīti 4 Rīcības virzieni:

RV 5.1 Novada nozīmes centru sasniedzamības nodrošināšana

RV 5.2 Modernas mobilitātes iespējas

RV 5.3 Sakaru infrastruktūras attīstība

RV 5.4 Veloceliņu un gājēju infrastruktūras attīstība

Prioritātes ietvars:

Klimata pārmaiņas ilgtermiņā ietekmē visu Aizkraukles novada iedzīvotāju nākotni, netieši un tieši vidi ietekmējošiem faktoriem ir aizvien nozīmīgāka loma ilgtspējīgai un zaļai novada attīstībai. Pašvaldības pieņemtie lēmumi būvniecības, resursu izmantošanas un vides aizsardzības jomā, kā arī citās jomās spēj būtiski ietekmēt kopējo dzīves kvalitāti nākamajām paaudzēm.

Veiksmīgi attīstīta atkritumu apsaimniekošanas sistēma un aprites ekonomikas ieviešana būtiski uzlabos vides stāvokli novadā. Novadā nepieciešams veicināt resursu efektīvu izmantošanu, pakāpeniski pārejot uz aprites ekonomiku.

Jāveicina viedo un zaļo kopienu un “rajonu” attīstība, energokopienu attīstība, ilgtspējīgas un dabai draudzīgas infrastruktūras attīstība, ilgtspējīgi dabas aizsardzības risinājumi, iedzīvotāju apziņas veidošana par piesārņojuma ietekmi uz dabu un vidi, par atkritumu šķirošanu, par zaļiem risinājumiem dzīves vidē.

Nākotnē nepieciešama vērtīgo Aizkraukles novada ainavu un dabīgās lauku apdzīvojamās vides saglabāšana, kā dēļ pārvalde veic gudru dabas apsaimniekošanu, esošā dabas mantojuma saglabāšanu, vienlaikus ieviešot modernus un viedus risinājumus novada ilgtspējīgai un “zaļai” izaugsmei. Viena no lielākajām vērtībām Aizkraukles novadā ir teritorijas ar ainavisku vērtību, kur katrā novadā ir izceļamas savas unikālas vērtības; perspektīvā jāizstrādā ainavu aizsardzības plāns. Daugavas upes un ūdenskrātuves ūdeņi izmantojami arī zivsaimniecībā un rekreācijā, kā arī zilās ekonomikas attīstībai.

Lai sasniegtu vidējā termiņa prioritāti, ir izvirzīti 6 Rīcības virzieni:

RV 6.1 Pielāgošanās un klimata pārmaiņu ietekmes mazināšana

RV 6.2 Atkritumu saimniecības attīstība un atbalsts aprites ekonomikai

RV 6.3 Viedo un zaļo kopienu attīstība

RV 6.4 Zaļās un zilās infrastruktūras veidošana

RV 6.5 Ilgtspējīga un gudra dabas apsaimniekošana

RV 6.6 Lauku apdzīvojamās vides saglabāšana un attīstība

Prioritātes ietvars:

Novadā ir vērojamas lielas sociāli ekonomiskās atšķirības starp novada centru, pilsētām un attālākiem pagastiem. Prioritātes izaicinājums ir veidot vietējo ekonomikas ekosistēmu, lai līdzsvarotu ekonomisko attīstību visā novada teritorijā, ņemot vērā pilsētu un lauku priekšrocības. Dabas resursu un kultūrvēsturiskā mantojuma sekmīga izmantošana veido labvēlīgu vidi uzņēmējdarbības attīstībai dažādās jomās.

Uzņēmējdarbības attīstībai piepilsētu un lauku teritorijās nepieciešams veidot jaunas un atjaunot degradētās industriālās teritorijas, izveidot pievadinfrastuktūru atbilstoši uzņēmējdarbības vajadzībām un mūsdienu prasībām.

Veiksmīgai uzņēmējdarbības attīstībai ilgtermiņā nepieciešams veidot iespējas uzņēmējspējas veicināšanai iedzīvotājiem visas dzīves garumā, nodrošinot ar izglītības pieejamību, finanšu piesaistes iespējām, savstarpēju sadarbību un labvēlīgiem apstākļiem.

Novadā nepieciešams labiekārtot dabas teritorijas un ekotūrisma takas, vienlaikus attīstot tūrisma uzņēmējdarbību, kā arī izglītēt cilvēkus par vides jautājumiem. Izmantojot esošās dabas bagātības, ir plašas iespējas jaunu tūrisma produktu radīšanai un attīstībai, t.sk. ūdenstūrisma, ekotūrisma un "Zaļā kursa" uzņēmējdarbības attīstībai.

Lai sasniegtu vidējā termiņa prioritāti, ir izvirzīti 4 Rīcības virzieni:

RV 7.1 Uzņēmējdarbībai nepieciešamās vides sakārtošana

RV 7.2 Cilvēkkapitāla attīstība un uzņēmējspējas veicināšana

RV 7.3 Konkurētspējas un eksportspējas veicināšana

RV 7.4 Tūrisma infrastruktūras un pakalpojumu attīstība un dažādošana

Prioritātes ietvars:

Vesela sabiedrība ir viens no veiksmes faktoriem novada ilgtspējīgai un veiksmīgai attīstībai. Katra novada pamatā ir vesels un aktīvs cilvēks, kas veido novada sabiedrību. Sabiedrība ir novada kodols, veselās un pilsoniskas sabiedrības iezīmes ir sabiedrības locekļu empātija, iniciatīva, motivācija, solidaritāte, mijiedarbība, kopējas demokrātiskās vērtības, līdztiesība, līdzdalība un līdzatbildība politisko lēmumu pieņemšanā.

Veselīgs dzīvesveids gan fiziskajā, gan psiholoģiskajā jomā ir būtisks katram indivīdam un sabiedrībai kopumā. Katram novada iedzīvotājam nepieciešams stiprināt fizisko, emocionālo un psiholoģisko veselību.

Viens no prioritātes mērķiem ir veidot Aizkraukles novadu par vietu, kur iedzīvotājiem ir motivācija un iespējas īstenot kvalitatīvu, fiziski aktīvu, veselīgu dzīvesveidu visa mūža garumā, kā arī sasniegt sportiskos rezultātus, nodrošinot pieeju piemērotas kvalitātes sporta infrastruktūras objektiem un pakalpojumiem. Mērķtiecīgai veselības veicināšanas plānošanai nepieciešams izstrādāt jaunā novada sabiedrības veselības veicināšanas stratēģiju.

Nepieciešams veicināt ģimenes kā vērtības stiprināšanu sabiedrībā, radīt labvēlīgus apstākļus ģimenes un darba dzīves saskaņošanai, sekmēt brīvā laika pakalpojumu pieejamības uzlabošanu, veicinot bērnu vispusīgu attīstību un ģimenes un darba dzīves savienošanu.

Novadā nepieciešams veidot labvēlīgu vidi un veicināt NVO un indivīdu aktīvu darbošanos novada teritorijā. Nepieciešams aktīvi organizēt sabiedrības iesaisti un līdzdarbību dažādās pašvaldības aktivitātēs un pasākumos.

Lai sasniegtu vidējā termiņa prioritāti, ir izvirzīti 3 Rīcības virzieni:

RV 8.1 Veselīga dzīves vides attīstība

RV 8.2 Sabiedrības apziņas un patriotisma stiprināšana

RV 8.3 Koprades iespēju attīstība

Prioritātes ietvars:

Vienotas un atvērtas sadarbības sasniegšanai sabiedrība saliedējama, īpaši veicinot saprašanos starp dažādām iedzīvotāju un sabiedrības grupām. Tas ir iespējams, ja ir laba pārvaldība – attiecības starp pašvaldību un indivīdu ir godīgas, atklātas un konsekventas ar ikvienu sabiedrības locekli.

Prioritātes ietvaros plānots veidot atklātu un efektīvu sadarbību kopīgu novada mērķu sasniegšanai. Attīstības programmā iekļautās vidējā termiņa prioritātes ir sasniedzamas kopīgā darbā un sadarbībā starp dažādām organizācijām, pašvaldību un indivīdiem. Nepieciešama sadarbības un līdzdarbības prasmju un iespēju paplašināšana. Novada izaugsmei ir svarīgi radīt jaunas un uzlabot esošās saites ar ārvalstu partneriem, kā arī veicināt reģionālās nozīmes sadarbību starp kaimiņu novadiem dažādu attīstības projektu realizācijai.

Lai sasniegtu vidējā termiņa prioritāti, ir izvirzīti 2 Rīcības virzieni:

RV 9.1 Starptautiskās un reģionālās sadarbības stiprināšana

RV 9.2 Atvērta un uz sadarbību vērsta pārvaldes veidošana

Attīstības programmā izvirzītās vidējā termiņa prioritātes ir sasniedzamas un ieviešamas sinerģijā. Neviens no vidēja termiņa prioritātēm nav svarīgāka vai mazāksvarīga, visas no tām ir aktuālas un vienlīdz svarīgas līdzsvarotai novada nākotnes attīstībai.

3. SASKAŅOTĪBA UN ATBILSTĪBA ATTĪSTĪBAS PLĀNOŠANAS DOKUMENTIEM

Sasaiste ar nacionāla un reģionāla līmeņa attīstības plānošanas dokumentiem

Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021.–2027. gadam	Zemgales plānošanas reģiona attīstības programma 2021.–2027. gadam	Aizkraukles novada attīstības programma 2021.– 2028. gadam
Prioritāte "Stipras ģimenes, veseli un aktīvi cilvēki"	Prioritātes: - Sociālā iekļaušana un veselības veicināšana - Moderna un pieejama pakalpojumu sistēma	Prioritātes: VTP3 Sociālā drošība VTP8 Vesela sabiedrība
Prioritāte "Zināšanas un prasmes personības un valsts izaugsmei"	Prioritātes: - Elastīga izglītība mūža garumā - Uzņēmumu konkurētspēja un izaugsme	Prioritātes: VTP1 Pieejama izglītība visa mūža garumā VTP7 Attīstīta uzņēmējdarbība
Prioritāte "Uzņēmumu konkurētspēja un materiālā labklājība"	Prioritātes: - Elastīga izglītība mūža garumā - Uzņēmumu konkurētspēja un izaugsme	Prioritātes: VTP1 Pieejama izglītība visa mūža garumā VTP7 Attīstīta uzņēmējdarbība
Prioritāte "Kvalitatīva dzīves vide un teritorijas attīstība"	Prioritātes: - Viedā mobilitāte un infrastruktūra - Vide, daba, klimata pārmaiņas - Moderna un pieejama pakalpojumu sistēma	Prioritātes: VTP4 Kvalitatīva dzīves vide un mājokļi VTP5 Mobilitāte un ērta sasniedzamība VTP6 Vide un klimats
Prioritāte "Kultūra un sports aktīvai un pilnvērtīgai dzīvei"	Prioritātes: - Vide, daba, klimata pārmaiņas - Kultūrvide un identitāte, aktīvas kopienas	Prioritātes: VTP2 Radoša kultūrvide VTP6 Vide un klimats VTP8 Vesela sabiedrība
Prioritāte "Vienota, droša un atvērta sabiedrība"	Prioritāte: - Sabiedrības drošība	Prioritātes: VTP4 Kvalitatīva dzīves vide un mājokļi VTP8 Vesela sabiedrība VTP9 Daudzpusīga sadarbība

Pēctecība un sasaiste ar apvienoto novadu attīstības plānošanas dokumentiem

Aizkraukles novada attīstības programmas 2014.–2020. gadam vidēja termiņa prioritātes	Aizkraukles novada attīstības programmas 2021.–2028. gadam vidēja termiņa prioritātes
I Profesionāla un augsti kvalificēta darbaspēka un radošas pilsoniskās sabiedrības attīstīšana.	VTP1 Pieejama izglītība visa mūža garumā VTP2 Radoša kultūrvide
II Daudzpusīgas ekonomikas, kas vērsta uz ražošanas un pakalpojumu attīstību un pievienotās vērtības palielināšanu, veicināšana, sekmējot gan pilsētvides, gan lauku izaugsmi.	VTP4 Kvalitatīva dzīves vide un mājokļi VTP7 Attīstīta uzņēmējdarbība VTP5 Mobilitāte un ērta sasniedzamība VTP9 Daudzpusīga sadarbība
III Dzīves kvalitātes uzlabošana, veicinot aktīvu un veselīgu dzīvesveidu.	VTP8 Vesela sabiedrība VTP3 Sociālā drošība
Jaunjelgavas novada attīstības programmas 2013.–2020. gadam vidēja termiņa prioritātes	Aizkraukles novada attīstības programmas 2021.–2028. gadam vidēja termiņa prioritātes
1. Pievilcīgu dzīves vides standartu nodrošināšana.	VTP1 Pieejama izglītība visa mūža garumā VTP4 Kvalitatīva dzīves vide un mājokļi VTP2 Radoša kultūrvide
2. Daudzpusīgas ekonomikas veicināšana, sekmējot pilsētas un lauku izaugsmi	VTP7 Attīstīta uzņēmējdarbība
3. Dzīves kvalitātes uzlabošana, aktīva un veselīga dzīvesveida popularizēšana.	VTP3 Sociālā drošība VTP8 Vesela sabiedrība VTP9 Daudzpusīga sadarbība

Neretas novada attīstības programmas 2013.–2019. gadam vidēja termiņa prioritātes	Aizkraukles novada attīstības programmas 2021.–2028. gadam vidēja termiņa prioritātes
VTAP 1.1: Attīstīti un pieejami sociālās aizsardzības pakalpojumi	VTP3 Sociālā drošība
VTAP 1.2: Pieejami veselības pakalpojumi	VTP8 Vesela sabiedrība VTP3 Sociālā drošība
VTAP 2.1: Attīstīti un pieejami izglītības pakalpojumi	VTP1 Pieejama izglītība visa mūža garumā
VTAP 2.2: Attīstīti un pieejami sporta un aktīvās atpūtas pakalpojumi	VTP8 Vesela sabiedrība
VTAP 2.3: Attīstīti un pieejami kultūras pakalpojumi	VTP2 Radoša kultūrvide
VTAP 3.1: Attīstīti satiksmes pakalpojumi, nodrošināta ceļu uzturēšana	VTP5 Mobilitāte un ērta sasniedzamība
VTAP 3.2: Atbalsta palielināšana uzņēmējdarbības attīstībai	VTP7 Attīstīta uzņēmējdarbība
VTAP 3.3: Tūrisma attīstība	VTP7 Attīstīta uzņēmējdarbība
VTAP 3.4: Vides sakārtošana	VTP6 Vide un klimats
VTAP 4.1: Apsaimniekošanas un komunālo pakalpojumu institucionālā attīstība	VTP4 Kvalitatīva dzīves vide un mājokļi
VTAP 4.2: Attīstīti un pieejami mājvietas un komunālo ērtību pakalpojumi	VTP4 Kvalitatīva dzīves vide un mājokļi
VTAP 5.1: Attīstīti informatīvie, arhīva, lietvedības un nodokļu administrēšanas pakalpojumi	VTP4 Kvalitatīva dzīves vide un mājokļi VTP9 Daudzpusīga sadarbība
VTAP 5.2: Nodrošināti sabiedriskās kārtības un drošības pakalpojumi	VTP4 Kvalitatīva dzīves vide un mājokļi

Pļaviņu novada attīstības programmas 2019.–2025. gadam vidēja termiņa prioritātes	Aizkraukles novada attīstības programmas 2021.–2028. gadam vidēja termiņa prioritātes
VTP1 Moderna un pieejama uzņēmējdarbības un tūrisma telpa	VTP7 Attīstīta uzņēmējdarbība VTP2 Radoša kultūrvide
VTP2 Pievilcīga dzīves vide	VTP4 Kvalitatīva dzīves vide un mājokļi VTP6 Vide un klimats VTP5 Mobilitāte un ērta sasniedzamība
VTP3 Atbildīga, vesela un radoša sabiedrība	VTP1 Pieejama izglītība visa mūža garumā VTP2 Radoša kultūrvide VTP3 Sociālā drošība VTP8 Vesela sabiedrība VTP9 Daudzpusīga sadarbība
Skrīveru novada attīstības programmas 2014.–2020. gadam vidēja termiņa prioritātes	Aizkraukles novada attīstības programmas 2021.–2028. gadam vidēja termiņa prioritātes
1 VTP 1. Kvalitatīvas izglītības, optimāls kultūras un sporta pakalpojumu piedāvājums un pieejamība	VTP1 Pieejama izglītība visa mūža garumā VTP2 Radoša kultūrvide VTP8 Vesela sabiedrība
1 VTP 2. Sabiedrības iesaistīšana izglītības, kultūras un sporta procesos	VTP1 Pieejama izglītība visa mūža garumā VTP2 Radoša kultūrvide VTP8 Vesela sabiedrība
1 VTP 3. Kultūras mantojuma saglabāšana un mūsdienu kultūras procesu attīstība	VTP2 Radoša kultūrvide
2 VTP 1. Pārvaldes pakalpojumu kvalitāte un optimāla pārvalde	VTP4 Kvalitatīva dzīves vide un mājokļi

2 VTP 2. Optimāla sociālā aizsardzība un pakalpojumu pieejamība	VTP3 Sociālā drošība
2 VTP 3. Sabiedrības līdzdalība pašvaldībā notiekošajos pasākumos un procesos	VTP9 Daudzpusīga sadarbība
3 VTP1. Uzņēmējdarbību atbalstoša pašvaldība	VTP7 Attīstīta uzņēmējdarbība
3 VTP2. Ekonomisku attīstību veicinoša infrastruktūra	VTP7 Attīstīta uzņēmējdarbība VTP4 Kvalitatīva dzīves vide un mājokļi
4 VTP 1. Efektīva infrastruktūras pārvalde	VTP4 Kvalitatīva dzīves vide un mājokļi
4 VTP 2. Mūsdienu prasībām atbilstoša infrastruktūra	VTP4 Kvalitatīva dzīves vide un mājokļi VTP5 Mobilitāte un ērta sasniedzamība VTP6 Vide un klimats
4 VTP 3. Sabiedrības iesaistīšana infrastruktūras un vides attīstībā un vides izglītībā	VTP4 Kvalitatīva dzīves vide un mājokļi VTP9 Daudzpusīga sadarbība
4 VTP 4 Veselības veicināšanas un medicīnas pakalpojumu attīstība	VTP8 Vesela sabiedrība
Kokneses novada attīstības programmas 2020.–2026. gadam vidēja termiņa prioritātes	Aizkraukles novada attīstības programmas 2021.–2028. gadam vidēja termiņa prioritātes
VTP 1 Kvalitatīva dzīves telpa un vieda pārvalde	VTP1 Pieejama izglītība visa mūža garumā VTP4 Kvalitatīva dzīves vide un mājokļi VTP8 Vesela sabiedrība VTP6 Vide un klimats VTP9 Daudzpusīga sadarbība
VTP 2 Efektīva uzņēmējdarbība un komunikācijas	VTP7 Attīstīta uzņēmējdarbība VTP5 Mobilitāte un ērta sasniedzamība

VTP 3 Kopienas un vides vietrade

VTP2 Radoša kultūrvide

VTP4 Kvalitatīva dzīves vide un mājokļi

VTP9 Daudzpusīga sadarbība

**Aizkraukles novada
Attīstības programma 2021.–2028. gadam
Stratēģiskā daļa**

Izstrādātāji:

SIA Baltkonsults, SIA JB Consulting

Balt konsults

